

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תורה שבעל פה

גמרא מסכת בבא קמא

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

—	בשאלון זה פרק אחד	$(10 \times 1) + (18 \times 5)$
—	סך הכול	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טייטה" בראש כל עמוד המשמש טייטה.
כתיבת טייטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

ענה על שש שאלות: על חמש מן השאלות 1-7 ועל אחת מן השאלות 8-9.

ענה על חמש מן השאלות 1-7 (לכל שאלה — 18 נקודות).

1. שמירה פחותה ושמירה מעולה

א. "א"ר מני בר פטיש מאן תנא מועד דסגי ליה בשמירה פחותה".

כתוב בלשונך את דברי רבי מני בר פטיש המצוטטים. (2 נקודות)

ב. הגמרא מצטטת משנה ("קשרו בעליו במוסירה..."), ובה שלוש דעות של תנאים בנוגע לדינו של אדם ששמר על

שורו שמירה פחותה, והשור יצא והזיק.

(1) העתק למחברתך את הטבלה, וכתוב בה אם בעל השור חייב או פטור במקרה שהשור תם

ובמקרה שהשור מועד — על פי כל אחת מן הדעות שבטבלה.

	שור תם	שור מועד
רבי מאיר		
רבי יהודה		
רבי אליעזר		

(2) אדם ששורו הוא שור תם, והוא שמר עליו שמירה מעולה, והשור יצא והזיק — כתוב מהו הדין של אדם זה,

לפי כל אחד מן התנאים. היעזר ברש"י.

(9 נקודות)

ג. (1) רבי מני בר פטיש סובר שמשנתנו היא כדעת רבי יהודה. הסבר את נימוקו לכך.

(2) הגמרא מעלה אפשרות שמשנתנו היא כדעת רבי מאיר. הסבר אפשרות זו.

(7 נקודות)

2. והוא שחתרה

א. (1) "אמר רבה והוא שחתרה" — תאר את המקרה שבמשנה על פי רבה. בתשובתך צטט מן המשנה את המקרה

שאליו נוגעים דברי רבה. היעזר ברש"י.

(2) מדוע המקרה שבו הבהמה חתרה תחת כותל רעוע נחשב "תחילתו בפשיעה וסופו באונס"? בתשובתך הסבר

מהי הפשיעה ומהו האונס במקרה זה.

(10 נקודות)

ב. (1) "אמר רבה ואפילו חתרה" — על פי מסקנת הגמרא, בנוגע לאיזה מקרה במשנה נאמרו דברי רבה?

(2) על פי הגמרא, אפילו המקרה שבו הבהמה חתרה אינו נחשב "תחילתו בפשיעה וסופו באונס". הסבר מדוע.

(8 נקודות)

שומר אבדה

3.

- א. לדעת רב יוסף, שומר אבדה הוא כשומר שכר. הנימוק הראשון לדעת רב יוסף הוא "בההיא הנאה דלא בעיא למיתבי ליה ריפתא לעניא הווי כשומר שכר". רש"י מסביר נימוק זה באמצעות כלל. כתוב בלשונך את הכלל, והסבר באמצעות כלל זה את דעת רב יוסף בעניין שומר אבדה. (5 נקודות)
- ב. "איתיביה רבה לרב יוסף השב...".
- (1) רבה למד מן הברייטא שאפשר להחזיר אבדה גם לגינה ולחורבה שאינן משתמרות. הסבר את הלימוד של רבה.
- (2) "ש"מ כשומר חנם דמי". הסבר כיצד הסיק רבה ששומר אבדה הוא כשומר חנם. (8 נקודות)
- ג. הסבר את התירוץ של רב יוסף לקושיה של רבה. בתשובתך הסבר מהי "דעת בעלים". (5 נקודות)

משחית ודָבָר בעיר

4.

- א. "תאני רב יוסף מאי דכתיב ואתם לא תצאו איש מִפֶּתַח ביתו עד בֹּקֶר כיוון שניתן רשות למשחית... בכי רב יוסף... א"ל אביי...". כתוב מדוע בכה רב יוסף, והסבר את דברי הנחמה של אביי לרב יוסף. (5 נקודות)
- ב. "ת"ר דָבָר בעיר כנס רגליך...".
- (1) הסבר בלשונך את ההנחיה שבציטוט.
- (2) בגמרא מובאים שלושה פסוקים שמהם נלמדה הנחיה זו. העתק את המילה הראשונה של כל אחד מן הפסוקים, והסבר מה לומדים מכל אחד מן הפסוקים. (9 נקודות)
- ג. בגמרא מוזכרות שתי הנחיות נוספות שיש להקפיד עליהן בשעה שיש דָבָר בעיר. כתוב את שתי ההנחיות. (4 נקודות)

5. המדליק את הגדיש

א. "המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו..."

על פי משנה זו, רבי יהודה וחכמים נחלקו אם המדליק חייב על "נזקי טמון באש".

(1) על פי המשנה, כתוב מקרה שבו חכמים מסכימים לדעת רבי יהודה, והסבר מדוע הם מסכימים לדעתו.

(2) על פי ברייתא שמובאת בגמרא, כתוב מקרה שבו רבי יהודה מסכים לדעת חכמים, והסבר מדוע הוא מסכים לדעתם.

(7 נקודות)

ב. "היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עימו חייב".

(1) על פי דברי רש"י על המשנה, הסבר מדוע המדליק חייב על הגדי. בתשובתך הסבר את הלימוד מן הפסוק.

(2) על פי רש"י, לכאורה היה אפשר לחשוב שהמדליק יהיה פטור מתשלום משום "דקם ליה בדרכה מיניה".

הסבר בלשונך את הביטוי "קם ליה בדרכה מיניה", והסבר מדוע על פי רש"י המדליק אינו פטור מתשלום. (8 נקודות)

ג. "עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עימו פטור".

הסבר מדוע במקרה זה המדליק פטור מלשלם בעבור הגדי והגדיש. (3 נקודות)

6. חיטין וחיפן בשעורין שעורין וחיפן בחיטין

א. "חיטין וחיפן בשעורין שעורין וחיפן בחיטין אינו משלם אלא דמי שעורין בלבד".

ברייטא זו עוסקת באדם שהשאיל לחברו מקום להגדיש בו גדיש של תבואה.

בנוגע לכל אחד משני המקרים שבברייטא, תאר את המקרה, והסבר את הטעם לדין. (8 נקודות)

ב. "אמר רבא הנותן דינר זהב לאישה ואמר לה היזהרי בו של כסף הוא".

(1) מהו הדין במקרה שהאישה הזיקה לדינר, ומדוע?

(2) מהו הדין במקרה שהאישה פשעה בשמירה והדינר אבד, ומדוע?

(8 נקודות)

ג. רב מרדכי טען שאפשר ללמוד את הדין שאמר רבא בעניין "הנותן דינר זהב לאישה" ממקרה ודין שבברייטא.

העתק מן הברייטא את המקרה ואת הדין האלה. (2 נקודות)

7. קטע שלא נלמד

לפניך קטע מן המשנה וקטע מן הגמרא במסכת בבא קמא, דף מז, ע"א-ע"ב.

למד את הקטעים, וענה על השאלות שאחריהם. היעזר בפירוש רש"י.

ביאור המילים: הוה לה שלא תאכל — היה לה (לבהמה) שלא לאכול את הפירות.

אמינא — אני אומר.

כי ניים ושכיב רב, אמר להא שמעתא — בשעה שהיה רב מנמנמ וישן, אמר שמועה זו [ואילו היה

רב ער, בוודאי שלא היה אומר דברים מופרכים אלה].

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

מתני'

הכנים פירותיו לחצר בעה"ב שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם הווקה בהן בעל הפירות חייב והם הכנים ברשות בעל החצר חייב

גמ'

הכנים פירותיו לחצר בעל הבית וכו': אמר רב לא שנו אלא שהוחלקה בהן אבל אכלה פטור מאי טעמא הוה לה שלא תאכל אמר רב ששת אמינא כי ניים ושכיב רב אמר להא שמעתא דתניא הנותן סם המות לפני בהמת חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים סם המות הוא דלא עבידא דאכלה אבל פירות דעבידא דאכלה בדיני אדם נמי מיחייב ואמאי הויה לה שלא תאכל אמרי הוא הדין אפילו פירות נמי פטור מדיני אדם והא קמ"ל דאפי' סם המות נמי דלא עבידא דאכלה חייב בדיני שמים

לא שנו. הא דקמני אס הוחקה בהן בעל הפירות חייב: אכל אכלה. יותר מדאי ומתה:

א. (1) "אמר רב לא שנו אלא שהוחלקה בהן אבל אכלה פטור".

הסבר את דברי רב. בתשובתך כתוב בנוגע לאיזה מקרה במשנה נאמרו דברים אלה של רב.

(2) הסבר את הטעם של רב לדבריו.

(7 נקודות)

ב. רב ששת הקשה על דברי רב מברייטא.

הסבר את הקושיה של רב ששת על רב. (5 נקודות)

ג. הגמרא תירצה את הקושיה של רב ששת.

הסבר את התירוץ של הגמרא. בתשובתך הסבר מה לומדים מן המילים "סם המוות" שבברייטא. (6 נקודות)

עליך לענות על שאלה 8 — בקיאות או על שאלה 9 — עיון, לפי התכנים שלמדת.

בקיאות (ללומדים 8 דפי גמרא ורש"י) (10 נקודות)

אם בחרת בשאלה זו, ענה על אחד מן הסעיפים א-ג (לכל סעיף — 10 נקודות).

8. א. מאמרים בשם בניו של רב פפא

- (1) "אמר רבי אחא בר פפא... מתריעין על החיכוך בשבת".
 I. הגמרא הקשתה על מאמר זה מברייתא: "ושאר פורעניות... לא היו מתריעין אלא צועקים".
 הסבר את הקושיה.
 II. על פי רש"י, מהו ההבדל בין התרעה לצעקה?
 (2) "ודלת הננעלת לא במהרה תיפתח".
 "דלת הננעלת" הוא משל למצב מסוים.
 מהו מצב זה, ולשם מה נאמר מאמר זה? היעזר ברש"י.

ב. מעין היוצא בתחילה

- אחד מן התנאים שהתנה יהושע בן נון הוא: "מעין היוצא בתחילה בני העיר מסתפקין ממנו".
 (1) מהו "מעין היוצא בתחילה", ומהו פירוש הדין "מסתפקין ממנו"?
 (2) I. "אמר רבה בר רב הונא ונותן לו דמים" — על פי רבה בר רב הונא, מי נותן למי דמים, ומדוע?
 II. "ולית הלכתא כוותיה" — תרגם את המילים, והסבר את המשמעות של דברים אלה.

ג. מהלכים בשבילי הרשות

- בברייתא שכתובים בה התנאים שהתנה יהושע בן נון, מוזכר התנאי: "מהלכים בשבילי הרשות עד שתרד רביעה שנייה".
 (1) מה הם "שבילי הרשות", ומדוע הם נקראים כך?
 (2) מהי התקופה בשנה שבה חל תנאי זה? ציין את תחילת התקופה ואת סופה.
 (3) למי מועיל תנאי זה, ומהי התועלת בתנאי זה?

עיון (ללומדים 6.5 דפי גמרא בתוספת עיון במקורות) (10 נקודות)

אם בחרת בשאלה זו, ענה על אחד מן הסעיפים א-ג (לכל סעיף – 10 נקודות).

9. א. נוטל רכוש חברו על מנת לשלם

(1) "ויתאוה דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער" – הסבר את השאלה שרצה דוד המלך

לשאול את הסנהדרין על פי רבנן ואיתימא רבה בר מרי.

(2) עיין בדברי הרא"ש שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

מהו לחלופי שעורים דישראל בעדשים דפלשתים כדי להאכיל לבהמתו? ושלחו ליה דאסור לגזול על מנת לשלם, שנאמר: "חבל ישיב רשע, גזלה ישלם" (יחזקאל, ל"ג, ט"ו). ויראה דמיירי שעדיין לא היו מזומנין, אלא רצו ליקח גדישים של שעורים דישראל, ולכשיזדמן להם גדישים דפלשתים, יחזירו להם. אבל אם היו גדישין דעדשים מזומנין, אפילו אין בעלי גדישין שעורים לפנינו מותר לזכות להן גדישין של עדשים על ידי אחר וליקח גדישין של שעורים, דזכות הוא לו, דעדשים עדיפי טפי. וכן משמע לישנא דקרא: "חבל ישיב רשע, גזלה ישלם" דמשלם אחר שכבר גזלו.

(רבנו אשר, רא"ש, מסכת בבא קמא, פרק ו, סימן יב)

I. על פי הרא"ש, כדי שאדם יהיה רשאי ליטול רכוש של חברו על מנת לתת לו דבר אחר, צריכים להתקיים

שני תנאים. מה הם שני התנאים?

II. תשובת הסנהדרין לדוד המלך התבססה על פסוק מספר יחזקאל.

הסבר את הוכחת הרא"ש לדבריו מפסוק זה.

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

ב. לא תחמוד

עייין בדברי הרמב"ם שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

ט. כל החומד עבדו או אמתו או ביתו וכליו של חברו או כל דבר שאפשר לו שיקנהו ממנו והכביד עליו בְּרָעִים והפציר בו עד שלקחו ממנו, אף על פי שנתן לו דמים רבים, הרי זה עובר בלא תעשה, שנאמר: "לא תחמוד" (שמות, כ', י"ד). ואין לוקין על לאו זה מפני שאין בו מעשה. ואינו עובר בלאו זה עד שייקח החפץ שחמד, כעניין שנאמר: "לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך" (דברים, ז', כ"ה) – חימוד שיש בו מעשה.

י. כל המתאוה ביתו או אשתו וכליו של חברו וכל כיצא בהן משאר דברים שאפשר לו לקנותן ממנו, כיוון שחשב בליבו היאך יקנה דבר זה ונפתה ליבו בדבר – עבר בלא תעשה, שנאמר: "לא תתאוה" (דברים, ה', י"ח). ואין תאוה אלא בלב בלבד.

יא. התאוה מביאה לידי חימוד, והחימוד מביא לידי גזל; שאם לא רצו הבעלים למכור אף על פי שהרבה להם בדמים והפציר ברעים, יבוא לידי גזל, שנאמר: "וחמדו בתים וגזלו" (על פי מיכה, ב', ב'), ואם עמדו הבעלים בפניו להציל ממונם או מנעוהו לגזול, יבוא לידי שפיכות דמים. צא ולמד ממעשה אחאב ונבות (מלכים א, פרק כ"א). יב. הא למדת שהמתאוה עובר בלאו אחד, והקונה דבר שהתאוה בהפציר בבעלים או בבקשה מהן, עובר בשני לאווין. לכך נאמר: "לא תחמוד" ו"לא תתאוה". ואם גזל, עבר בשלושה לאווין.

(רמב"ם, הלכות גזלה ואבדה, פרק א, הלכות ט-יב)

למשה קנו שעון חכם חדש ומשוכלל, ולמוחרת הוא הביא אותו לבית הספר. חיים, חברו לכיתה של משה, ראה את השעון של משה.

על פי הרמב"ם, הסבר בנוגע ל**כל אחד** מן המקרים שלפניך אם חיים עבר על איסור, ואם כן – על איזה איסור הוא עבר. בתשובתך ציין את ההלכה בדברי הרמב"ם שעליה ביססת את תשובתך.

(1) חיים קינא במשה ואמר בליבו: "הלוואי שגם לי היה שעון כזה".

(2) חיים קינא במשה וחשב בליבו איך לגרום למשה למכור לו את השעון.

(3) חיים הפציר במשה שימכור לו את השעון, ומשה נכנע ללחציו של חיים ומכר לו את השעון.

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

ג. גידול בהמה דקה בארץ־ישראל

עיינ בדברי הרב עובדיה יוסף שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

נשאלתי מאת הרב הגאון רבי יעקב שמש שליט"א אודות מה שפסק מרן בשולחן ערוך חושן משפט (סימן תט, סעיף א): אין מגדלים בהמה דקה בארץ־ישראל מפני שדרכם לרעות בשדות של אחרים והיזקם מצוי, אבל מגדלים בסוריא ובמדברות שבארץ־ישראל. והאידנא שאין מצוי שיהיו שדות לישראל בארץ־ישראל נראה דשרי. עכ"ל. היאך הדין נוטה בזמן הזה שבעזרת ה' יתברך זכיננו ליישוב ישראל בארץ־ישראל, אם מותר לגדל בהמה דקה שהואיל והותרה הגזרה, הותרה. או דילמא כיוון שחזר טעם האיסור לקדמותו, אסור לגדל... ואשיב בקצרה בס"ד.

(א) בראשית מאמר נסביר דעת מרן ז"ל שכתב דהאידנא שרי, והרי כל דבר שבמניין צריך מניין אחר להתירו... נראה שטעמו של מרן ז"ל על פי המבואר בתשובת הרא"ש (כלל ב, סימן ח) בדין טלית של פשתן, שאף לפירוש ר"ת אין לאוסרו בזמן הזה... ולא שייך לזמנותו לדבר שנאסר במניין שאין לו היתר אלא על ידי בית דין הגדול ממנו בחוכמה ובמניין, שכיוון שטעם האיסור ידוע, אם נתבטל הטעם, בטל האיסור ממילא... אם כן הכי נמי בנידון דידן שהדבר ידוע לכול שיעיקר הגזרה תלויה במקום שיש שם יישוב ישראל, ולהכי בבבל נמי עשו עצמם כארץ־ישראל לעניין זה, וכדאיתא בבבא קמא (פ, ע"א), משום הכי כיוון דבטל האי טעמא האידנא, ממילא בטלה הגזרה....

(הרב עובדיה יוסף, שו"ת יביע אומר, חלק ג — חושן משפט, סימן ז)

- (1) כתוב מה פסק מרן השולחן ערוך בנוגע לדין המשנה "אין מגדלין בהמה דקה בארץ־ישראל", והסבר מדוע הוא פסק כך.
- (2) הרב עובדיה יוסף נשאל בנוגע לגידול בהמה דקה בארץ־ישראל בימינו. הסבר את שני צדדי הספק שבשאלה.
- (3) הרב עובדיה יוסף הקשה על פסק מרן השולחן ערוך מדברי חז"ל "כל דבר שבמניין צריך מניין אחר להתירו".
I. הסבר את הקושיה של הרב עובדיה יוסף.
II. הסבר את התירוץ של הרב עובדיה יוסף לקושיה זו.

בהצלחה!

נספח — חוברת דפים ממסכת בבא קמא

הנחיות לנבחן

בחוברת שלפניך דפי גמרא על פי תוכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 2-8 — דף נה, ע"ב — דף נח, ע"ב
עמודים 10-16 — דף נט, ע"ב — דף סב, ע"ב
עמודים 18-22 — דף עט, ע"ב — דף פא, ע"ב

עין משפט
גר מצוה

(א) 'עיר חוס' לקמן מ: ד"ה
נפלה], (ב) 'עיר לקמן נח:
חוס' ד"ה שמין וחוס' ב"מ
ט: ד"ה שמין], (ג) לעיל
מה: לקמן ט: [וע' חוס'
שבת נב. ד"ה קשרה],
(ד) לעיל ב:, (ה) [מספסת
שבוטות פ"ג ע"ש],
(ו) [שמות כב],

1. או דודע בי שדך נאך
 וואס חותמול שילעס וואל
 שימרונו בעללעס איר
 שילעס שור תחת השדור
 דבמות יהיה לו
 שמוט כל או
 2. ובי יפתח איש אור
 וישלח איש בר
 יכסנו וקפל שמוק שור או
 שמוט כל או
 3. שמוט כל או
 4. בי תצא איש ויתבא
 הקצות ונקבלו ידש או
 עקום או השדור יהיה
 שלם המבקר את
 הבער
 5. שמוט כל או
 6. בי יכער איש שדור או
 שמוט כל או
 7. שמוט כל או
 8. שמוט כל או
 9. שמוט כל או
 10. שמוט כל או
 11. שמוט כל או
 12. שמוט כל או
 13. שמוט כל או
 14. שמוט כל או
 15. שמוט כל או
 16. שמוט כל או
 17. שמוט כל או
 18. שמוט כל או
 19. שמוט כל או
 20. שמוט כל או
 21. שמוט כל או
 22. שמוט כל או
 23. שמוט כל או
 24. שמוט כל או
 25. שמוט כל או
 26. שמוט כל או
 27. שמוט כל או
 28. שמוט כל או
 29. שמוט כל או
 30. שמוט כל או
 31. שמוט כל או
 32. שמוט כל או
 33. שמוט כל או
 34. שמוט כל או
 35. שמוט כל או
 36. שמוט כל או
 37. שמוט כל או
 38. שמוט כל או
 39. שמוט כל או
 40. שמוט כל או
 41. שמוט כל או
 42. שמוט כל או
 43. שמוט כל או
 44. שמוט כל או
 45. שמוט כל או
 46. שמוט כל או
 47. שמוט כל או
 48. שמוט כל או
 49. שמוט כל או
 50. שמוט כל או
 51. שמוט כל או
 52. שמוט כל או
 53. שמוט כל או
 54. שמוט כל או
 55. שמוט כל או
 56. שמוט כל או
 57. שמוט כל או
 58. שמוט כל או
 59. שמוט כל או
 60. שמוט כל או
 61. שמוט כל או
 62. שמוט כל או
 63. שמוט כל או
 64. שמוט כל או
 65. שמוט כל או
 66. שמוט כל או
 67. שמוט כל או
 68. שמוט כל או
 69. שמוט כל או
 70. שמוט כל או
 71. שמוט כל או
 72. שמוט כל או
 73. שמוט כל או
 74. שמוט כל או
 75. שמוט כל או
 76. שמוט כל או
 77. שמוט כל או
 78. שמוט כל או
 79. שמוט כל או
 80. שמוט כל או
 81. שמוט כל או
 82. שמוט כל או
 83. שמוט כל או
 84. שמוט כל או
 85. שמוט כל או
 86. שמוט כל או
 87. שמוט כל או
 88. שמוט כל או
 89. שמוט כל או
 90. שמוט כל או
 91. שמוט כל או
 92. שמוט כל או
 93. שמוט כל או
 94. שמוט כל או
 95. שמוט כל או
 96. שמוט כל או
 97. שמוט כל או
 98. שמוט כל או
 99. שמוט כל או
 100. שמוט כל או

(ה) תום' ד"ה עד וכו'
ש"מ דאדם נמי:

[א] רש"י ד"ה ואי כותל
כו' ואברהם כו'. נ"ב וכן
פי' תוספות כאן ובסנהדרין
אבל כתבו שם ד"ל דגם
אברהם חייב ול"ד למתני'
דמ"ר בנזיקה וב"ד
הרמ"ה. והרמ"ם כ' דאף
בנזיקה מחייב כאן משום
דמתכוין (ועי' בהגרי"א סי'
שלו סת"ם וס"ק י') :

פרק ששי: הכונס
הכונס צאן לדידו. הפורץ
גדר לפני בהמת חבירו כו'.
בדיני אדם נמי [יהא]
חייב. והאיכא הנותן סם
המות בפני בהמת חבירו
פטור מדיני אדם וחייב
בדיני שמים. ויש ספרים
דמייח' ליה הכא בהנך
דקאמו ותו ליכא, וכך היא
בפרק ז' ו"ל.

הנחתם ולא לפי הדין: שמי' נישא
סוף ב'אוסה שד. אין שמי' נישא
הערוגה לבדה מפני שמפסיד זית
שמי' נישא בכל שווייה ורחמנא
אמר ובער בשדה אחר' ודרשין גמ' [מ:]
מלמד ששמי' אותה על גב שדה אחרת
אלא שמי' בית אדם ב'אוסה שדה
כמה היטה יפה קודם שנאלכה ממנה
הערוגה הולט וכמה היא עכשו
והשתא לא משלם כולוה דמיה דמי
שלוך בית סוף שיהיה תבואתה
אינו מזולל לה בשביל הפסד ערוגה
אחת כי אם דבר מועט: ר"ש אומר
אלה פירות גמורין שכבר ביטלו
כל זרעין: משלמם. כל ההיזק. והיכא
שימנן אגב שדה היכא דעדיין לא
נגמרו: גמ' מאן סוף מועד בשמירה
פסוסה סגי לן. מני מתא' דאמר
אלו שחוקה בשן ורגל הוה שלא
מועד בתחילתו סגי לה בענילה כראוי
דהיינו שמירה פסוסה כלאוקימנא
שיכולה לעמוד ברוב מנייה ואי אחי
רוח שאין מנייה לא קפוי: אקרו
בעלי. לזר: ועל פניו כראוי
גרסי'. פסוסה דלא סגי ליה
בפסוסה וטעמא דר' יהודה בפרק
שור שנגח דר' ור' (ועל דף מה):
ר"א. פליג אחרוייהו דאילו ר"מ מיהו
בשמי' מעולה ליה ור' א"א סבר
לזר ליה גמורא למעוד: לא פסוסה
בעה דברים ה' התורה

יִי אֱלֹהֵינוּ בְּרִינֵי אָדָם נְמִי לַיְחִיִּיב. כִּי אֲכֹלֵת לֹאֲכֹלֶמָּה וְדָלִי לֹא מִיִּחִיב
לִדְלֵי אֲכֹלֵת וְלֹאֵת נִהֵי לְחִיִּיב אֲכֹלֵת נִימָנָה דְּפִטּוֹר מִיִּמֵּי אִלֵּם קֹאִי
וְזֶה בְּצִהֲמָה אוֹ בְּכֹלֵת אֲבָל כְּשֶׁמֶתְרָךְ בְּכֹלֵת רְעוּעַ אַע"ג לִדְלֵי דּוּמָה
מִזִּיָּה אוֹ אֲפִילוּ בְּרוּם שְׁאִינֵה מִזִּיָּה מ"מ שִׁיךְ לִמְתֵּנִי חִיִּיב דִּינִי
נִקְטָן בְּפִי בְּהִמָּת חֲבִירוֹ וְלֹא נִקְטָן הַפּוֹרֵךְ גֹּדֵר שֶׁל חֲבִירוֹ לִשְׂכֹּלֵת
י קֹאִי מֵאִי קַעֲבִיד מִשְׁמַע דְּחִיִּיב בִּידֵי שְׁמִיס קֹאִי נְמִי אֲכֹלֵת י"ל
נְמִי אִלֵּם ס"ד כָּל הַקּוֹדֵם בְּמִזְוָה זָכָה וְאִין לֹוֹה לִהְיוֹת מִלְּסַפּוֹר
כְּלוּמָר לִמְסַר וּלְמִיפֵל קֹאִי: [וְעַי' מוֹס' סְנֵהֲדִין עו. ד"ה מִקְוִין]

ממלכא כתיב ובערה ש"מ (א) אדאדם נ
בפריעת גדר בעלמא דאין זה אלא גמ

דפי הגמרא לקוחים ממהדורת וגשל, באדיבות הוצאת וגשל. כל הזכויות שמורות.

הכונס פרק ששי בבא קמא

נו.

עין משפט נר מצוה

יד א ב ג מיי פ"ד
מחלוקת מ"מ הל' יד
סמך עשין סט טושי"ע ח"מ
סי' מ"ח ספ"ק א'
בז ד מיי' שם טושי"ע שם
ספ"ק טו:
בז ה מיי' פ"ד מ"מ הלכות
עדות הלכה א' סמך
לאחין מה טושי"ע ח"מ סי'
ל ספ"ק ב:
יז ו מיי' שם טושי"ע שם
כ"מ:
יח ו מיי' שם סמך שם
טושי"ע שם:
יט ח מיי' שם סמך שם
טושי"ע ח"מ סי' ס'
ספ"ק א':
כ ט מיי' פ"ד מ"מ הלכות
עדות הלכה א' סמך
עשין קט טושי"ע שם ועין
כ"מ:
כא י מיי' שם פ"ד הל' ז
סמך שם טושי"ע שם:
כב ב מיי' פ"ד מ"מ הל' חוול
ומחלוקת הלכה א' ועין
כ"מ:
כג ל מיי' פ"ד מ"מ הל' סק'
מחלוקת הלכה א' סמך
עשין סט טושי"ע ח"מ סי'
מחלוקת ספ"ק ז:
כד מ מיי' פ"ד מ"מ הלכות
חוול ומחלוקת הל' ז סמך
שם טושי"ע ח"מ סי' ס'
ספ"ק ז:
כה ב מיי' פ"ד מ"מ הל' סק'
מחלוקת הלכה א' סמך
עשין סט טושי"ע ח"מ סי'
ז' ספ"ק א':
כו ב מיי' פ"ד מ"מ הל' סק'
טושי"ע שם ספ"ק א':

מוסף רש"י

העושה מלאכה במי
חטאת, שקל כנגד
מקלות, ופרה וכל מעשה
נפסלים במלאכה (ויקרא
נח). מי חטאת דפרה
אדומה וכן פרה עצמה
נפסלים במלאכה, דכתיב
(מגדל יט) אשר לא עלה
עליה עול, ובמי חטאת
כתיב למשפחת למי נדה,
ומי חטאת כספרי מה מ"ל,
שיכול אף לי שמה מלאכה
פוסלת אלא בפרה ומזין
אף בזנים מ"ל למשפחת
למי נדה, כלומר סייזו
משומרו לך ולא לנדה
אחר (גיטין ג). פטור
מדיני אדם, לשלם והייב
בדיני שמים, פטירות
לשלם נשעים שמתקין
לנפסל את יצא (שם).
נשברה כדו ב' והייב
בדיני שמים, משום דלא
סליק (ועי' בס.).

מסורת הש"ס

(א) לקמן מה גיטין ג.
(ב) לעיל מה: א לקמן נט:
(ג) קדושין כ: א לקמן א'
(ד) לעיל מה: א לקמן נט: כ"מ
פ"ד, ו' וקדושין מה:
סנהדרין כט, תמורה כה,
נדה ד"ה: ו' רש"ל מ"ג,
(ח) לעיל מה: ו' וס"ג,
(ט) מנחות מה: א' וקדושין
ס"ה, ו' וד"ה סוף, ו' וקדושין
מקלף.

תורה אור השלם

1. ונפש ב' החטא
ושמעה קול אלה ודא
עד או דאך או דאך אס
לוא יגיד ונפש ענוה.
ויקרא ה א

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה פשיעה וכו'
כשעבר על שבתות
דבר שאל לא יגיד:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אס לא יגיד
וב' ועוד ק"ל. מהו לי
הא בלחם היכא דעד אחר
מועיל בעדותו לחייב ממון
חייב קרבן שבעה כדאמר'
בשבות רפ"ה הכל מודים
בעד סוטה וכו' ובתוס' רש
סוטה ד"ה כל קטן בלחם
אחר לא חמיר דהוא עד
היט' ב' דוקא, ו"ש מה
שחילול אכל לנשי' דכ"כ
לקטש' דמילתא דהוא עד
היט' ב' דוקא ל"ע:
ד"ה פטור וכו' החיוב
שאנו ניכר לא שמה
היזק, קשה לנשי' רש"י
תחלה העושה מלאכה
שקל בן משקלות וכו'
אף למדי' דשמה היזק
פטור ע"ש בגיטין ו"ע:

רבינו חננאל

תחלתו בפשיעה וסופו
באונס. דכיון דשבתה
בחמה כל טעוקי דאית
לה פ"י ערמה.

נכוסל רעוע. דלא אפסקיה דלמסתר קאי: דמטי ליה. כשכפפה
הגיע זה הדליקה: **נכוסל רעוע.** דמטי ליה. כשכפפה
ניחייב: **נכוסל רעוע.** דמטי ליה. כשכפפה
טמון אימסר. שפסק קמת חבירו בסדינין כשראה דליקה אכלה

והוא לא שלח את הצערה ושוייה
טמון וגרס להפסקי את הניזק
ולפטור את המנצייר דפטור על טמון
באש: **לנפשי.** להוציא ממון מחבירו
לעצמו: **ממונא נעי** לשלומי אותו
ממון שהוציא חייב להחזיר: **לנכרי.**
שכר עדי שקר להוציא מנה מראובן
לשמעון: **פשיעה דאורייתא** הוא.
דחייב דיני שמים: **אס לא יגיד.**
בתי קא משמע מדקפיד להגדה
משמע שאינו מגידין מתחייב זה ממון
ועוד ק"ל (פוסט דף ב): כל מקום
שלאמר עד הי כחן שני עדים עד
שיפטר לך הכמוז אחד דכתיב לא
יקום עד אחד באש (דברים יט):
אלא נדה. שמתחייב שבעה ונדני
שמים מתחייב דלי הוה מסקיד מחייב
ליה שבעה ולמלא לא הוה משתבע
בשיקרא ומשעל: וכו' ליה. דחייבין

בדיני שמים: **העושה מלאכה נמי**
חטאת. ששקל כנגדן משקלות במסכת
גיטין (דף נג). והן נפסלין במלאכה: **פטור**
מדיני אדם. דהיזק שאינו ניכר לא
שמה היזק. וכלוהי הני חייבין מתחייבין
ניגור: **המנצייר.** מקע לו בלחם פתאום
ובעתו דלא עבד זיה מעשה בגופו:
ר"מ מחייב כסיון. פלוגמיהו מיפירש'א
בהנמי את הכד (לעיל דף נט). בנתקל
פושע ובמפקיר מקויו: **אלא כסוי**
כסוי. שאל תצטיר זה האש
מהר: **דכרי הרצ שומעין.** והיה להם
שלא יעידו: **והוא שחטרה.** הא דמתן
נפילה בלילה פטור כגון שחטרה
הבהמה והפילה הכותל דאנוס הוא:
אלא לא חסרה. אלא נפילה נפלה:
תחילתו בפשיעה. אלא מעילה דעבד
למיפל: **וסופו באונס.** דהא לא נפלה
אלא חטרה: **הניחא למאן דאמר**
כו'. פלוגמיהו היא בסוף המפקיד
(ב"מ דף מה). תרי לישני דש"ס אליבא
דבר יוסף: **ה"ג אלא מחייב נכוסל**
נראה ואפילו לא חסרה: הניחא
במה נראה רבה ופשיעה
חסרה. ונכוסל נראה: **פשיעה**
פשיעה. שהניחה במה ופשיעה
היא אלא פשיעה הדלת דלמחירין
לקמיה לא תחזיקו שכיולה לעשות
עושה אגב זערה: **וסופו באונס.**
שחטרה: טעוקא. תחזיקו:
כיון

בכותל רעוע כי חתרה אמאי פטור תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא
הניחא למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור אלא למ"ד תחילתו
בפשיעה וסופו באונס חייב מאי איכא למימר אלא מתני' בכותל בריא
ואפילו לא חתרה וכו' איתמר דרבה אסיפא איתמר הניחה בחמה או
שמסרה לחרש שומה וקמן ויצתה והיזקה חייב אמר רבה ופא' חתרה
לא מבטיא היכא דלא חתרה דכולה בפשיעה הוא אלא אפי' חתרה
נמי מהו דתימא הוויא לה תחילתו בפשיעה וסופו באונס קמ"ל דכולה
פשיעה היא מ"מ דאמר ליה מידע ידעת דכיון דשבקתה בחמה כל
טעוקא דאית לה למיעבד עבדא ונפקא: הוציאה לסמים לסמים חייבין:

חייב דיני שמים ושמה אף כל כך חידוש: **בכסויי** בסיתיה. וא"ת גלוי וידוע למקום למה נכתבין אס לטובה אס לרעה וי"ל דאפי'
במתכין לטובה שלא ימסר לשוק ויכול להליל בעל הבית כחן כן מ"מ בדיני שמים חייב דאיעבי ליה לאדוריה ולאסוקי אדעמיה שלא יבא לו
הפסד נכר: **מהו דתימא** הוויא לה תחלתו בפשיעה וסופו באונס קמ"ל דכולה בפשיעה היא. ק"ק דה"ל למימר מהו דתימא כולה אונס הוא
וכגון שעל כל כך יפה שאינה יכולה ללכת אלא בחמירה קמשמע לן דפושע הוא אלא חמירה שהניחה בחמה:

אילימא דמטיא ליה ברוח מצויה בדיני אדם נמי ל"חייב. וא"ת
כיון שאין חילוק בין מקרב דבר אכל האש ובין מקרב
האש אכל הדבר אמאי אמרינן בפרק כל הנשפין (סנהדרין דף עו.
ושם) כפתו במקום ספק חמה או זינה לנצח פטור ליחייב למ"ד

אשו משום חזיו וכן כפתו לפני ארי
וי"ל דודאי אי כפתו והציחו במקום
ספק חמה או זינה לנצח או ארי
חייב אכל התם מיירי שכפתו במקום
סהיה ולא חזיו ממקומו ולא הו'
מנמנמס הואיל והחמה והזינה והארי
אין עליו צנעת כפיתה וההיא
דאחמיל עליה דקא דמיא אפילו
כפתו והציחו שם ואח"כ אחמיל
פטור דדמי לזרק מן ותרס דידו
ואפילו קדס הוא ונטלו פטור וא"ת
היא דהשיך זו את הנחש דפטור
למ"ד מעצמו הוא וטעם אמאי פטור
לפי מה שפירש צנעתין דפי פרה
(דף כג): ששם ידו לתוך פיו
והשיך ליחייב משום אשו דודאי הנחש
יזיק האדם וי"ל דלאני התם שאין
האדם עדיין צנועל:

בממונא בעי דלש"ומי. וכו' תימא
פטור מדיני אדם משום
דלא ידעי' שהם עדי שקר מ"מ כיון
שאלם היינו יודעין שהם עדות שקר
משלם אף שיד למיתני פטור מדיני
אדם: **א"ל** דחבריה. כגון שאין
לחבריה מה לשלם או שהלך למדינת
הים או כגון שאין אנו יודעים שהם
עדי שקר ודוקא שוכר אכל אמר
פטור מדיני שמים דסבור שלא ישמעו
לו דאין נראה לומר דנקט שוכר
לאשמועינן דאפי' שוכר פטור מדיני
אדם שאין זה שום חידוש ולקמן לא
עבד ריכוותא אלא מדיני שמים ועוד
דנפיקרין תנן (דף נט): השולל את
הבערה צד חש"ו פטור מדיני אדם
וחייב דיני שמים שלא צד פקח הפקח
חייב משמע דשולל פטור אף מדיני
שמים: **פשיטא** אם לא יגיד
ובו' וא"ת ה"מ כשעבד על שבעתו
כדכתיב ושמעה קול אלה וי"ל דה"ק
קרא כשעבד (א) דבר שאלם לא יגיד
היה נוסא עון או יצא קרבן שבעות
אכל בלא שבעה נמי איכא נשיאות
עון דמנוח במתני' בלחם דיני
ממונות (סנהדרין דף לו): ודוקא צ"ד
דכשאוברים אף אנו יודעים להעיד
שז אינם יכולין להעיד דכיון שהגיד
שז אינו חוזר ומגיד והיינו אס לא
יגיד דקרא אכל מוך לנצח אף לחם
שיכול לחזור ולהעיד:

העושה מלאכה במי חטאת.
עד שלא נתן האפר
כדמיא במס' פרה (פ"ד מ"ד) פרה
נפסלת במלאכה עד שמתעשה אפר
והמלאכה פוסלת בזנים עד שיסים
האפר לתוכה ובספרי יליף מקרא יכול
אף קדשן מ"ל למשמרת למי נדה
ולא כעבד מי נדה: **פטור** מדיני
אדם. צ"ד הניזקין (גיטין ג). פריך
מנייה למ"ד היזק שאין ניכר שמה
היזק: **אבל** הני אצטריך ליה.
וא"ת הנותן סס המות נמי חידוש הוא
למיתני כדאמרין לעיל (דף מה):
דאפילו סס המות דלא עבדא דאכלה

תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא
הניחא למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור אלא למ"ד תחילתו
בפשיעה וסופו באונס חייב מאי איכא למימר אלא מתני' בכותל בריא
ואפילו לא חתרה וכו' איתמר דרבה אסיפא איתמר הניחה בחמה או
שמסרה לחרש שומה וקמן ויצתה והיזקה חייב אמר רבה ופא' חתרה
לא מבטיא היכא דלא חתרה דכולה בפשיעה הוא אלא אפי' חתרה
נמי מהו דתימא הוויא לה תחילתו בפשיעה וסופו באונס קמ"ל דכולה
פשיעה היא מ"מ דאמר ליה מידע ידעת דכיון דשבקתה בחמה כל
טעוקא דאית לה למיעבד עבדא ונפקא: הוציאה לסמים לסמים חייבין:

נו:

עין משפט
גר מצוה

הכונס פרק ששי בבא קמא

מסורת הש"ס

(א) לעיל מד: (ב) לעיל
יח: (ג) ז"ל: (ד) ז"ל: (ה) ז"ל:
טו: פס: שניות מד:
טז: פס: שניות מד:
(ז) ז"ל: (ח) ז"ל: (ט) ז"ל:
(י) ז"ל: (יא) ז"ל: (יב) ז"ל:
(יג) ז"ל: (יד) ז"ל: (טו) ז"ל:
(טז) ז"ל: (יז) ז"ל: (יח) ז"ל:
הגיה דמלת פסוקים ז"ל
שמואל, (ט) [נב"מ כג]

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה שיעור וכו'
דמה שהא דנשמו:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה המעמיד
כו' אפילו צריכ' כו' י"ב
אלא הכש"ל פסק דמיני:
[ב] ד"ה צריכ' כו' אל
דוקא כו' י"ב וכו' (פ"ב)
דטוס' וכו' (פ"ב) וכו'
כתוב דכש"ל שפסק אפילו
יכול לקיים שמיני פטור
ע"ש: [ג] בא"ד וכו'
ל"ה דהלכה כו' י"ב וכו'
ומנ"ס חולקין ע"ז:

רבינו חננאל

פשיטא כיון דפוקב קיימא
לה ברשותיהוה אמר רב
מתנה אמר רב המעמיד
בהמת חבירו על קמת
חבירו חייב. מסרה לרועה
נכנס הרועה תחתיו וכו'.
ואוקימנא מסר בעל הבית
בהמתו לרועה ומסרה
הרועה לבריותיו. פיר'
כריותיו רועה תחת ידו
הרועה הגדול מקבל מבני
אדם ויש לו אחים
תחת ידו שמוסר להן
ויוצאין וסריצין אותם
ביער, ובריותיו לרועה
כמו ריש דונבא מלמדי
תינוקות. ומילתא ביריה
היא דכל מאן דמסר
לרועה אדעתא דמסר הוא
לבריותיו, ולפיכך אין
יכול לטעון אין רצוני
שיהא פקדוני ביד אחר,
ומאחר שפטר לבריותיו
נפטור הרועה ודין בעל
בהמה עם כריותיו. המוצא
אבדה ואינו מכיר בעליה
ושומרה עד שיבואו
בעליה, רבה אומ' כשומר
חנם דאמי דהא לית ליה
אבדה ואינו מכיר בעליה
הנאה מדי, רב יוסף
אמ' כשומר שבר בההיא
הנאה דלא בני מיהב
ריפתא לעני, דקמא לן
מתעסק במצוה פטור מאי
המצוה. איכא דאמי' מאי
טעמא שעבדיה שעבדיה
רחמנא בעל כרחיה
הילכך הוי עלה שומר
שבר, ואותיב ליה רב יוסף

כיון דאפקוה. איכא משיכה ושינוי רשות דהו קנויה לכל מילי:
דקמו לה צאפה. שלא משכיה אלא עמדו בפניה לכל ד' שלא חלך
אנה ואנה אלא לקמה לנכול: מעמיד. משמע שאחזה בידו
ומוליכה לקמה: הפישה. צמקל אמרת לן צההיה דהמעמיד ומשום
הכי מיחייב: ולמטעם נמי דהפישה
צמקל ואשמועינן מתני' דהפישה
צמקל וזו היא משיכה: אלא חספיו
דשומר. והכי משמע מסרה שומר
לרועה נכנס הרועה תחתיו ואולי
צעלים ומשמעו דינא צהדי שני
והראשון מסתלק: שומר שמיני
לשומר חייב. אפילו באונסין דלאמר
ליה מפקיד את מהימנא לי צשועה
איכא לא מהימנא לי צשועה שאלמנה
צ' המפקיד (צ"מ לו): לבריותיו.
למלמדיו: שומר אצידה. הכניס
אצידת צביו לצימו דכתיב ואספתו
אל מוך ציתך וגו' (דברים כג): דלא
צעי למיטב רפאא לעניא. דהעוסק
צמניה פטור מן המלוה מוצלמך
צדק' נפקא לן צמנ' סוכה (ד' כה):

החזירה
למימסר לבריותיה איכא דאמרי מדקתני מסרה לרועה ולא קתני מסרה
לאחר ש"מ מאי מסרה לרועה מסר רועה לבריותיה דאורחיה דרועה למימסר
לבריותיה אבל לאחר לא לימא מסייע ליה לרבה דאמר רבא לשומר שמיני
לשומר חייב אמרי לא דלמא אורחא דמילתא קתני והוא הדין לאחר: איתמר
לשומר חייב אמרי לא לימא כשומר חנם דמי רב יוסף אמר בש"ש דמי
רבה אמר כשומר חנם דמי מאי הנאה קא מטי ליה רב יוסף אמר בש"ש דמי
יבההיא הנאה דלא בעיא למיתבי ליה ריפתא לעניא הוי בש"ש איכא דמפרשי
הכי רב יוסף אמר בש"ש דמי כיון דרחמנא שעבדיה בעל כורחיה הלכך בש"ש
דמי (סימן החזירה לעולם השב חייא אמרת נשבר שבר) איתביה רב יוסף לרבה
החזירה

כיון דאפקוה. איכא משיכה ושינוי רשות דהו קנויה לכל מילי:
דקמו לה צאפה. שלא משכיה אלא עמדו בפניה לכל ד' שלא חלך
אנה ואנה אלא לקמה לנכול: מעמיד. משמע שאחזה בידו
ומוליכה לקמה: הפישה. צמקל אמרת לן צההיה דהמעמיד ומשום
הכי מיחייב: ולמטעם נמי דהפישה
צמקל ואשמועינן מתני' דהפישה
צמקל וזו היא משיכה: אלא חספיו
דשומר. והכי משמע מסרה שומר
לרועה נכנס הרועה תחתיו ואולי
צעלים ומשמעו דינא צהדי שני
והראשון מסתלק: שומר שמיני
לשומר חייב. אפילו באונסין דלאמר
ליה מפקיד את מהימנא לי צשועה
איכא לא מהימנא לי צשועה שאלמנה
צ' המפקיד (צ"מ לו): לבריותיו.
למלמדיו: שומר אצידה. הכניס
אצידת צביו לצימו דכתיב ואספתו
אל מוך ציתך וגו' (דברים כג): דלא
צעי למיטב רפאא לעניא. דהעוסק
צמניה פטור מן המלוה מוצלמך
צדק' נפקא לן צמנ' סוכה (ד' כה):

פשיטא כיון דאפקוה קיימא לה ברשותיהוה
לכל מילי לא צריכא דקמו לה באפה כי הא
דאמר רבה אמר רב מתנה אמר רב "המעמיד
בהמת חבירו על קמת חבירו חייב מעמיד
פשיטא לא צריכא דקם לה באפה אמר ליה
אביי לרב יוסף דהבישה אמרת לן ולמטעם
נמי דהבישה: מסרה לרועה נכנס הרועה
כו': אמרי תחתיו דמאן אילימא תחתיו
דבעל בהמה תנינא דרא זמנא (ב' מסרו
לשומר חנם ולשוואל לנושא שבר ולשומר
כולן נכנסו תחת הבעלים אלא תחתיו
דשומר ושומר קמא אפטר ליה למרי לימא
תיהו תיובתא דרבא (ד' דאמר רבא שומר
שמיני לשומר חייב אמר לך רבא ימאי
מסרו לרועה לבריותיה דאורחיה דרועה

למימסר לבריותיה איכא דאמרי מדקתני מסרה לרועה ולא קתני מסרה
לאחר ש"מ מאי מסרה לרועה מסר רועה לבריותיה דאורחיה דרועה למימסר
לבריותיה אבל לאחר לא לימא מסייע ליה לרבה דאמר רבא לשומר שמיני
לשומר חייב אמרי לא דלמא אורחא דמילתא קתני והוא הדין לאחר: איתמר
לשומר חייב אמרי לא לימא כשומר חנם דמי רב יוסף אמר בש"ש דמי
רבה אמר כשומר חנם דמי מאי הנאה קא מטי ליה רב יוסף אמר בש"ש דמי
יבההיא הנאה דלא בעיא למיתבי ליה ריפתא לעניא הוי בש"ש איכא דמפרשי
הכי רב יוסף אמר בש"ש דמי כיון דרחמנא שעבדיה בעל כורחיה הלכך בש"ש
דמי (סימן החזירה לעולם השב חייא אמרת נשבר שבר) איתביה רב יוסף לרבה
החזירה

כיון דאפקוה. איכא משיכה ושינוי רשות דהו קנויה לכל מילי:
דקמו לה צאפה. שלא משכיה אלא עמדו בפניה לכל ד' שלא חלך
אנה ואנה אלא לקמה לנכול: מעמיד. משמע שאחזה בידו
ומוליכה לקמה: הפישה. צמקל אמרת לן צההיה דהמעמיד ומשום
הכי מיחייב: ולמטעם נמי דהפישה
צמקל ואשמועינן מתני' דהפישה
צמקל וזו היא משיכה: אלא חספיו
דשומר. והכי משמע מסרה שומר
לרועה נכנס הרועה תחתיו ואולי
צעלים ומשמעו דינא צהדי שני
והראשון מסתלק: שומר שמיני
לשומר חייב. אפילו באונסין דלאמר
ליה מפקיד את מהימנא לי צשועה
איכא לא מהימנא לי צשועה שאלמנה
צ' המפקיד (צ"מ לו): לבריותיו.
למלמדיו: שומר אצידה. הכניס
אצידת צביו לצימו דכתיב ואספתו
אל מוך ציתך וגו' (דברים כג): דלא
צעי למיטב רפאא לעניא. דהעוסק
צמניה פטור מן המלוה מוצלמך
צדק' נפקא לן צמנ' סוכה (ד' כה):

פשיטא כיון דאפקוה קיימא לה ברשותיהוה
לכל מילי לא צריכא דקמו לה באפה כי הא
דאמר רבה אמר רב מתנה אמר רב "המעמיד
בהמת חבירו על קמת חבירו חייב מעמיד
פשיטא לא צריכא דקם לה באפה אמר ליה
אביי לרב יוסף דהבישה אמרת לן ולמטעם
נמי דהבישה: מסרה לרועה נכנס הרועה
כו': אמרי תחתיו דמאן אילימא תחתיו
דבעל בהמה תנינא דרא זמנא (ב' מסרו
לשומר חנם ולשוואל לנושא שבר ולשומר
כולן נכנסו תחת הבעלים אלא תחתיו
דשומר ושומר קמא אפטר ליה למרי לימא
תיהו תיובתא דרבא (ד' דאמר רבא שומר
שמיני לשומר חייב אמר לך רבא ימאי
מסרו לרועה לבריותיה דאורחיה דרועה

למימסר לבריותיה איכא דאמרי מדקתני מסרה לרועה ולא קתני מסרה
לאחר ש"מ מאי מסרה לרועה מסר רועה לבריותיה דאורחיה דרועה למימסר
לבריותיה אבל לאחר לא לימא מסייע ליה לרבה דאמר רבא לשומר שמיני
לשומר חייב אמרי לא דלמא אורחא דמילתא קתני והוא הדין לאחר: איתמר
לשומר חייב אמרי לא לימא כשומר חנם דמי רב יוסף אמר בש"ש דמי
רבה אמר כשומר חנם דמי מאי הנאה קא מטי ליה רב יוסף אמר בש"ש דמי
יבההיא הנאה דלא בעיא למיתבי ליה ריפתא לעניא הוי בש"ש איכא דמפרשי
הכי רב יוסף אמר בש"ש דמי כיון דרחמנא שעבדיה בעל כורחיה הלכך בש"ש
דמי (סימן החזירה לעולם השב חייא אמרת נשבר שבר) איתביה רב יוסף לרבה
החזירה

כיון דאפקוה. איכא משיכה ושינוי רשות דהו קנויה לכל מילי:
דקמו לה צאפה. שלא משכיה אלא עמדו בפניה לכל ד' שלא חלך
אנה ואנה אלא לקמה לנכול: מעמיד. משמע שאחזה בידו
ומוליכה לקמה: הפישה. צמקל אמרת לן צההיה דהמעמיד ומשום
הכי מיחייב: ולמטעם נמי דהפישה
צמקל ואשמועינן מתני' דהפישה
צמקל וזו היא משיכה: אלא חספיו
דשומר. והכי משמע מסרה שומר
לרועה נכנס הרועה תחתיו ואולי
צעלים ומשמעו דינא צהדי שני
והראשון מסתלק: שומר שמיני
לשומר חייב. אפילו באונסין דלאמר
ליה מפקיד את מהימנא לי צשועה
איכא לא מהימנא לי צשועה שאלמנה
צ' המפקיד (צ"מ לו): לבריותיו.
למלמדיו: שומר אצידה. הכניס
אצידת צביו לצימו דכתיב ואספתו
אל מוך ציתך וגו' (דברים כג): דלא
צעי למיטב רפאא לעניא. דהעוסק
צמניה פטור מן המלוה מוצלמך
צדק' נפקא לן צמנ' סוכה (ד' כה):

כיון דאפקוה. איכא משיכה ושינוי רשות דהו קנויה לכל מילי:
דקמו לה צאפה. שלא משכיה אלא עמדו בפניה לכל ד' שלא חלך
אנה ואנה אלא לקמה לנכול: מעמיד. משמע שאחזה בידו
ומוליכה לקמה: הפישה. צמקל אמרת לן צההיה דהמעמיד ומשום
הכי מיחייב: ולמטעם נמי דהפישה
צמקל ואשמועינן מתני' דהפישה
צמקל וזו היא משיכה: אלא חספיו
דשומר. והכי משמע מסרה שומר
לרועה נכנס הרועה תחתיו ואולי
צעלים ומשמעו דינא צהדי שני
והראשון מסתלק: שומר שמיני
לשומר חייב. אפילו באונסין דלאמר
ליה מפקיד את מהימנא לי צשועה
איכא לא מהימנא לי צשועה שאלמנה
צ' המפקיד (צ"מ לו): לבריותיו.
למלמדיו: שומר אצידה. הכניס
אצידת צביו לצימו דכתיב ואספתו
אל מוך ציתך וגו' (דברים כג): דלא
צעי למיטב רפאא לעניא. דהעוסק
צמניה פטור מן המלוה מוצלמך
צדק' נפקא לן צמנ' סוכה (ד' כה):

מסורת הש"ס

(א) [מוספחא דב"מ פ"ג]
(ב) [מוספחא שס]
(ג) [לקמן קיד: (ד) ב"מ
לפ. ע"ש (חולין פו.)]
(ד) ב"מ לפ. (ו) לקמן סג.
קד: (ז) ב"מ כב. לפ.
(ח) [לקמן עט: (ט) שמות
כב, (י) [רש"ל מח"ל]]

1. לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר
אֶחָיִךְ אוֹ אֶת שׁוֹי נְדָחִים
וְהִתְעַלְמַת מֵדָם הֶשֶׁב
תִּשְׁיָבם לְאֶחָיִךְ:
דְּבָרִים כֵּב א

(א) גמ' דשכיח דעייל
ונפיק: (ב) תום' ד"ה אלא
וכו' פי' שאינה
משתמרת אלא ברוח
מזויה:

[א] גב' א"ל מורידה
כ"י. יצ"ב וגירסה הרבנים
(א"ל) הוא (צבע"ח)
וה"ל דמייח רסן
מקום השחיפה אבל
הרא"ש כתב כגורא שגלו
ועבדוהו"ל סימן רסן קס'
והוא"ש ועוד קראמר
משהעם דרוע דמשהי
גב"ה שח"ל פשוט לו
כ"כ עיין בחוספסח א"כ
גב"ה המואל בהנחם מציר
ידיד כ"ל לעולם כ"ל ועומ'
כאן ד"ה לעולם (כ"י) (ומ')
כ"ל החיירה להצדיק
ל"ד ד"ל דחלל (צבחה):

החזירה למקום שיראנה
כול, ופירק רבה, הרתי
תנתי והכי תנתי החזירה
שחרתי בעידנא דשכי
נעל אבדה במוח דכי
בפול ועייל חזא דאמי
חיבי ליטפל בה, אבל
בצמחין בעידנא
לדא שכיח במחא ולא חזי
לדא ונצבנא אז תבא חזר.
והויתבי ליה אנד אבד
הוא חייב עד שיתחזרו
לרשותו, ופריק כבעלי
חיים מורגא נר דיון
דנקטו להו נגרא ברייתא
בעני נטירותא יתירתא
בכעל חיים מורגא ואולי
ואנקטה נגרא ברייתא, פי'
לימא אותה להרץ ברגליה
חזן חזק.

מזוה קעציד ולכל הוי כשומר שער והא דזעי לאוקמא פלוגתיהו
 דדרבה ורב יוסף והוי רבה כר"א שהוא שמוצי ועוד קאמר לימא
 דרב יוסף תנאי היא ומסיק דרב יוסף ככולי עלמא ומשמע דרבה
 ודאי תנאי היא ואינו יכול להעמיד אלא כר"א ולא כרבי עקיבא

5 ממקום שהחזירה. ואפילו שומר חנם חייב לפושע הוא:

לְעוֹלָם הוא חייב עד שיחזירה
ב'ו'. היא סיפא דבריהם
לעיל בתוספתא ד'צ"מ (פ"ב ע"ג)
ולכא דיק מניה שפיר דחייב גנבה
ואשרה קלמ: **אמר** ר'יה מוריה
א"ך בבבלי חיים דכיון דנקטי' להו
נגרי ברייתא ב'ו'. וטון שנגנזה
חזתו ענין שנגרי דרייתא גרמו לה
להגבז ולעיל לא חסיק אדעתיה היא
שיחזרה דהשתא מנ' למימר דנגנזה
א"ו שאזדה לעיל מצינו קלמא ר'יה
נמי הך סיפא אלאזדה דוקא קאי
שנגרי דרייתא גרמו לה להאבד אבל
לענין גנבה פטור שאין דורמין לה
לגבז ומזה הכי גרשא דחזמי
בבבלי נגנזה לא מנ' לשנוי הכי:

[illegible]

ל

עין משפט
נר מצוה

[illegible]

לגינתו ולחורבנותו מנין.
היהא השנה ופטור
ב' ד' (א). דלא בעינן
דעתא דר' לומר ל'
שמוד פרק שהחזית
לנומק שהחזית אודת
(שם). הכל צריכין דעת
ונג מון ד'
שומדים שהיו חייס
לדועק, ואם לא הויה
ומה לא נגנזה חייס
באחריות, דכון דיע
שחנה ולא דע שהחזית
לא מרז לא ורע מאסיה
(שם). הטרען טענת גוב
באבדו, מואל אלה
שטוען נגנזה חיימי לאמר
שחנה (דקום עמ')

עין משפט
גד מצוה
נז:

ל ו א מ״י פ״ד מהלכות
 גניבה הלכה א׳:
 ל ו ב מ״י פ״א מהל'
 שטרות הלכה ב׳ סמג
 עשין פט טוש״ע ח״מ ס׳
 שג סעף ב׳:
 ל ו ג מ״י ש״ע טוש״ע שם
 סעף א׳:
 ל ו ד מ״י שם סמג שם
 טוש״ע ח״מ ס׳ שמ
 סעף א׳:
 ל ו ה מ״י פ״ח מהלכות
 שאלה ופקדון הל׳ א׳:
 ל ו ו מ״י פ״ח מהלכות
 מקץ ממון הלכה יא
 סמג עשין טוש״ע ח״מ
 שם שג סעף א׳:

ישכון מורשה כל בטורן
 טענה לרעים מזיון.
 ויחזקו מיפער טעמין
 יא' אום ועון טענה
 גנדי יא' עקן כל אס'
 טענה וזא' עדים שוא'
 אלו, חלמ' שואל שטן
 יא' ער כל די אס' שטן
 וזא' לרעים מיון אס'
 וזא' עטל, מחייב אל עטמ'
 קארן (ח.א.) קרנא
 שבער עדיפא
 מביפאל שבער. אן
 יא' שפוב, דקרנא דמחייב
 מ' שואל מ' טען
 לרעים מיון עטל ואילו
 אס' נאטע נאק' עדיפא
 יא' חורוס שמור אס' כפר
 לדי כל אס' כפר
 טענה על ק' נאטע
 חמר טעון מ'
 השובר אס' (ח.א.) פרא
 מביור ונגנדי. אס'
 שפובר חייב גנדיה
 וזא' חמר מוקס אס'
 נאק' ופער אס'
 שפער שפער, חמר מ'
 גנדי וזא' עטמ'
 קארן גנדי אל הפל'
 חמר כורוש שבר
 די. חמר וזא' וזא' וזא'
 אלו, אס' טעון שבר
 שפערטל וזא' שבר אס'
 אס' יא' שבר אס'
 שפער וזא' חמר, שפא
 יא' חמר אל חמר אל
 שואל אס' שבר שבר
 שפער שפער שפער
 די. דקא יא' חמר
 וזא' וזא' וזא' וזא' על
 שפער

שבעלים רואין ומסתמא ס"ל הכי בלסטים מוויין וי"ל דנפקא להו
מומי יסאל וי"ו מסיק על עיני ראשון וילמד עליון מתחתון ומסתמא
דמסיק דמסיק בדרק השואל (ד"ה ד' ט' וס') ולאוהא מסקנא
גלא נטסק ק"ו של ברימאל ו"ו ואל דמיית הכי הם היינו מקמי
דמייהו ימי מורי יסאל וילמד מתחתון מעליון:

דקתני נושא שער והשוכר משלמים את הגניבה ואת האצידה ורבי ירמיה גמי אית ליה הכי בהמפקיד (ב"מ דף לו. וס) גבי פעמים ששניהם בחטאת כו' וביצמות כריש פרה אלמנה (ד' סו: וס) גבי

שכר פרה מישראל דמיסק דנהי למיחייב בגניבה ובאצדיקה וחוחאי ומייבניהו רבא ומסיק דגנבה: **ואי בעית אימא** בדמחליף ר' ובהאומנים (ב"מ ד' פ:) איכא כה"מ ואי בעית אימא כדמחליף ר' כ"מ וממא אלא שביחו שביחו כאל: **נפליה** ר' יהודה כ"מ ויהויה כ"מ שחיהו דמחליף שפשיעה וסופא פלוגס הוא וסופא דמחליף דמחליף

ר' חנם שכן מושלם
בשומר שכר שאינו
ש"ר לסמים מזווין
עבר מוילנא הייזלונ

שאנו מזווין אפי' נמצאת צידו דהא
מעיקרא לא הוה פטר נפשיה מקרנא:
כין לי. שיהא שולן חייב: אלא
צטורה ומסא. פארן אונס: שפטר
בו צטורה ומסא. דלמדי ציה ומס

הלה היריני משלם
נמצא הגנב משלם
סברוה כרבי יהודה
ר דמי ומוקתני ואמר
טבע מכלל דאי בעי

דמפטר הא מיחייב בגניזה אלף ודלי
דקטעין לסטים מזויין גנזה בחזקה
וקתני דכי נמצא אותו לסטים משלם

כל: שוכר כשומר חנם דמי. ובגנב
שאינו מוזין הוה פטר נפשיה מניקולא:
והי ציעים אימא. לעולם ר"י הוה
ובגנב שאינו מוזין: וכדמחליף ר"ה
ר' אבוב. בהשוכר את הפועלים [שם]:
ר' יודא אמר. לעולם כשומר שוכר
דמי ואפי' הכי לא תסייעיה דהאי
דקמי כלל כלטמיט שאינו מוזין
קאמר וקמי ירשא אינו בשבע ממלל
לוי צעי פטר נפשיה (א) צמאי עסקין
בטוען טענת כלטמיט מוזין הלכך
אי צעי איפטור וכסנמנא גונב נמנא
שאינו מוזין ובר כפל הוה: אמר

ר.ב. האי דקמינא מה שנהיית משלמת שנחבטת קאמר כשחבטת^א
על התבואה שיקעמן בקרקע והפסידם והיא נהנית שלא לקמה
מקרקע: ופרישין אצל אכלה אפי' מה שנהיית לא משלמת. בתמיה:
לימא ר.ב לעומיה דאמר. גבי הכניס פירותיו לחצר חבירו כהם
נדרות בשר שנגמז את הפסידה (לעיל קד יומא). דקמינא הווקה כהם
בהמה של צע"ה חייב צעל על הפסידה ואמר ר.ב כשהוחלקה בהן שני
אצל אכלה והתחיה פטור המכניס דהוה לה שלא תאכל והבא
ומי אמר צעל בהמה בידיה חנוסה היא שהרי נפלה
ובאצלתה היה לה שלא תאכל ומה אני יכול לעשות:
לא

השואל (ב"מ דף 15.) נמי גבי מר זבד חנינא אגר ליה כודנייתא לבי רבוי. לא ג"מ מידי אלף לפי דבריו דבעי לאוקמא כר"י רועה להשיב זבד אבזה והתם יתיישב טפי שאומר כן כדי להעמיד התם מתני' ממת מה שנהגית. וא' והוא שאינה יכולה לירד דא"כ אפי' נפלה משלמת ירדה אורחא דמילתא נקט והוא הדין נפלה כיון שיכולה לירד: א"נ

א"י

(א) ב"מ לה" (ב) ב"מ מא:
(ג) שס לד" (ד) לעיל
(ה) לעיל מה: ב"מ
(ו) אה: שבעות מט:
(ז) לעיל מז: (ח) ב"מ:
(ט) שבעות, ד"ה קרנא,
(י) ז"ל גנז הוא וגם ס"ד
(יא) דכפילא כ"ל רש"י
(יב) ד"ה ור"ה, (יג) ד"ה
(יד) ור"ה (טו) דמחייב,
(טז) שייך למחייב לעיל נה:
(יז) ונחית

וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעַם
וְנִשְׁבֵּר אוֹ מֵת
בְּעֵלָיו אֵין עֲמוֹ שְׁלֹם
שְׁלֹם: שְׁמוֹת כֹּב יֵג

(ח) גב' שוכר כשומר חנם
דמי. י"ב אע"ג דרבה
השיב לעיל דמדמה בצעלי
חמים אף שהוא ש"ח חייב
בגביה כיון דלחקטה נגרי
בירחא מ"מ היינו דוקא
סגננה בצלות עיני סגנרי
בירחא גרמו כו' דכחצבו
חוס' לעיל ע"א ד"ה
א"ל מודיעא לך ר' ע"ש:
(ט) רש"י ד"ה רבי זירא
וכו' פטר נפשיה הבא
במאי:

דש"י ד"ה לא אם אמרת
דכו' ולא ידענא. ע' זרכות
דף כ"ה ע"ז רש"י ד"ה
מאן שמעת וש"נ:

[א] תום' ד"ה נפלה סו'
והוא סו'. נ"ב והראב"ד
חולק על זה וכתב דאין זה
פשיעה וכי יאחזנה בזונה
סו':

קיימת לך כהה והלכת
ברב יוסף דאקש עמי
ואשכחן נה
מפרקין אין בן המודר
הנאה מחבור בעצן
ומחזורי לו אבידו, אל
שום אלא ששכנס מחור
על בעל אבידו,
אכול אנו נסכ בעל אבידו
אשכחן על המוצא אבידו
לא יחזור, דקמחני ליה
מפורט דר אבא, יוסף,
הנאה דר מחיב מליח
יפסא לעני. ואע"י
דארמינן דר יוסף אל
שכחא אל דהורה ואמר
ליתא דלרב יוסף, מכלל
ומדור דריתא, אל קשר
אלא שום דר אבידו.

מסורת הש"ס

גליון הש"ס

רבינו חננאל

לֹא מַבְעִיָּא אֶחָלָה דַּמְשָׁלְתָּ. מִיֵּהָא מַה שְׁנֵהֲמִית אַע"ג דְּלֹא פִשַׁע
 בְּשִׁמְרִיתָהּ דִּהָא נִהְיִית: **אֶחָל נַחֲבֵטָה.** דִּלְפִּי: כִּהֲיִיִּת הִזְקָא אֲנוּסָה
 הָוִי: **אִימָתָה.** הָאִי בַעַל הַשְׂדֵּה מַבְרִיחַ אֲרִי מִנְכֵּסִי חֲבִירוֹ הוּא
 שֶׁהָאִיל אֵת בְּהֵמַת חֲבִירוֹ שֶׁלֹּא נַחֲבֵטָה בְּקִרְקַע וּמָלוּה הוּא דַּעֲדַר
 וְיִנְדִּי לֹא לְשָׁקֹל קמ"ל: **שְׁחֻחֻקָּה**
בְּמִימֵי רַגְלִיָּה. מִהֲרֵ"ר לִגְיִינָה דְּאֲנוּסָה
 דִּלְהָ סִלְקָא אֲדַעְמִיָּה הוּא: **לֹא שֵׁנו.**
 דִּמָּה שְׁנֵהֲמִית הוּא דַּמְשָׁלְתָּ וְלֹא מַה
 שֶׁהִזְקָה: **אֶחָל.** שֶׁאֶחָל מִדִּי בָּאוּתָה
 עֵרֻוָּה שֶׁנִּפְלָה שֶׁס דְּכִיּוֹן דְּאֲנוּסָה
 הִיא בְּנִפְלֵיָּה אֲנוּסָה הִיא נִמִּי בִּאֲחִילָתָה
 דְּכִיּוֹן דְּחֻזָּא לְתַבּוּחָה חוּתָּה לֹא
 מִיּוֹקָמָה אֲנַפְשָׁה: **אֶחָל.** הִלְכָה מַעְרוּוָּה
 לַעֲרוּוָּה וְאֶחָלָה מַשְׁלֵמַת מַה שֶׁהִזְקָה:
לֹא חִימָא עַד שֶׁאֶחָל לַעֲרַם. שִׁדְעוּ
 הַבַּעֲלִים שִׁינָּתָה: **וּתַחֲזוֹר לַעֲרַם.**
 שֶׁלֹּא נַעַל בְּפִיָּה כְּרֹאז: **אֶחָל כִּיּוֹן**
שֶׁאֶחָל לַעֲרַם. שִׁדְעוּ בְּיִינָתָה:
אֶחָ עַד גַּב שְׁחֻרָה שֶׁלֹּא לַעֲרַם.
 דִּהֲשֵׁחָא לֹא סָגִי לָהּ בְּשִׁמְרִיתָה
 פְּחוּתָה דְּלֹאֲרָ לִיה כִּיּוֹן דִּילֻפָּא כ"י:
הַתְּלָמוֹת בְּנִפְשִׁיעָה. בָּלָאוּ לִידָה הִיא
 לֹא לְשׁוּמְרָה שֶׁלֹּא יִדְעָה וְתַחֲלָלָהּ:
וּסוּפוּ בָּאוּסָה. לֹא הִיא יִדְעָה שֶׁתִּלָּד:
 וְלֹאֲסַטְמוֹר

לדעת ותחזור לדעת אלא ^הכיון שיצתה לדעת אע"פ ש
דא"ל כיון דילפא כל אימת דמשתמטא להם
והויקה משלמת מה שהויקה: בעי רבי ירמיה
במי לידה מהו אליבא דמאן דאמר ^אתחלתו בפשיע
לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר תחלתו
פטור מאי מי אמרינן כיון דתחלתו בפשיעה וסופו באונס
כולה בפשיעה הוא דכיון דקא חזי דקריבה לה למי

א"נ מברית ארי מנכסי חבריו לית ליה פסידא. וא"ת והרי פורע חובו למשנינן ליה מזכירא ארי בריש אין צין המודר (מדרס ד' ג.) אע"ג דלית ליה פסידא וי"ל דהכי פ"י מזכירא ארי מנכסי חבירו מדעתו וכיון דמדעתו אפי' אית ליה פסידא כמו פלג חובו חשיב מזכירא ארי האי שאל מדעתו א"נ מזכירא ארי מנכסי חבירו אפי' כשאינו מדעתו אלא חבירו מכריחו להכריח ארי מעדרו לית ליה פסידא למזכירא האי אית ליה פסידא וכיון דליכא תרתי שלא מדעתו ואית ליה פסידא לא חשיב מזכירא ארי אבל מדעתו אפי' אית ליה פסידא או שלא מדעתו ולית ליה פסידא חשיב מזכירא ארי ואין נותן לו אפי' שכרו וא"ת דבסוף השוכר [את] הפועלים (ב"מ ג.) אמר דשומר חנם שהיה לו לקדם ברושם ומקלות ולקד חייב ומפרש שומר חנם בזמן ש"ס בשכר ומסיק דחוזר ונוטל מזכ"ה ומשמע דשומר חנם לא מחייב לקדם בשכר אבל כ"ס אם קדם בשכר דשפיר עבד ונותניש לא מה שפילי ומסתברא דה"ל איניש דעלמא שאינו שומר וגם שבר ע"מנו נוטל ואין סברא לחלק צין רועה ע"מנו שמוטל עליו להסתפק ולשומר לאיניש דעלמא ועוד אמרינן בהגחל בתרא (תמ"ד דף קטו:) שטף נהר חמוריו ואומר חבירו והיניש שלו הניחל של חבירו אין לו אלא שכרו ושכרו מיהא שקיל ולא אמרינן מזכירא ארי בעלמא הוא וכן משיב אצידה שנותנין לו שכר כפועל בטל (ב"מ דף ג.) (ושם) לא אמר דליהוי מזכירא ארי בעלמא ולא יטול כלום ואין לומר דבכל ההוא

אע"ג דמן הדין היה פטור מ"מ תקנת חכמים הוא שיטלם לו כדי שישב אבידתו של חצירו אצל פורע חובו אין לנו לעשות מקנה ע"י ז' דהא הכא בשמעתין משמע דאי הוה מדעתו הוה חשיב מזבניה ארי ולא היה נוטל כלום אעפ"י שהוא מזיל חצירו מן ההפסד לא עשו תקנה וגרלה לר"י דמזבניה ארי שאינו נוטל שכר היינו כשאין הדבר ברור שיצא ליד הפסד כגון שהארי רחוק ואין יודע אם יצא ככן הארי אם לאו ואין מזילו אלא מדאגה ומן הפסד שהוא יצא אצל אם הדבר ברור שיצא ליד הפסד ולדי דרש"מ הארי הוא המזיל מפי הארי עמנו או ודאי שזכרנו כמו שנקט שרר חמור חצירו ואין לשמעתין מיייר שהזילו ירקות מזער בעלמא שאין בעל המלה רואה שמתקצב בהנחתו בדרך ונוטעו כרם אע"פ שלא הי' דמיה ונחמין בכך ולכן היה נחשב מזבניה ארי אי הוה מדעתו ופורע חובו אין מזילו מהפסד דמה שהיה הלוה זקוק לפרעו אין זה הפסד שהרי נחמייב לו ואינו מזילו אלא מזער בעלמא וחשיב מזבניה ארי א"י כדמפרש טעמא דירושלמי דכחצובות (פ"ב) ובגדרים (פ"ד) מפייקא הוינא ליה ומחילי לי ואפ"י במשכון מפייס הוינא ליה ויהיב לי משכנוי ואפ"י ב"ב דרוחא עמנו מסיק לה דירושלמי וינאלה דהעטס משום שיכול לומר לו הייתי מוצא הרבה בני אדם שהיו פורעין עבדיו כי דרך ארזים שמרחמין על אהוביהם ללמד מן הארץ הוה דייחין מעין אותו טעם והא דקרי בחזקת הבתים (ב"ב דף ק"ג) מזבניה ארי נתן לזר והועיל שכל לזר והועיל שכל מנה מאלו הולא מניה מאי אע"פ שהמלה מהפסד שהיה נהנה שטופה לא נקט לשון מזבניה ארי לענין שיפטור חצירו משכר הבחמיו אלא כלומר דאין זה חוקה דאין זה תיקון כמו דפק זה פורתא או נעל וגדר ופרך אלא מגין עליה פורתא שלא תבא ליד קלקול ורבינו גרשון פסק בתשובה אחת על אנס עכו"ם שאנס ביתו של ישראל ואבא ישראל אחר ולקחו ממנו שלא יחזיר לבעלים בחנם אצל רש"י פ"י בהמקין (גיטין דף ק"א) גבי עבו"ם הבא מחמת חוב ומחמת אגפרות אין זו משום שיקרקון שאם החזיק עכו"ם שפסדו של ישראל מחמת חוב שהיה לו עליו או מחמת אגפרות בגזל בעלמא ואינו מסור בידו להגרו אין זו דין שיקרקון אפילו אם שפסדו ע"כ חדש לתת רביע לבעלים במקיון חכמים אלא מחזיר לו הקרקע בחנם ודין ואין כאן שיקרקון לא גמר ומקני מדי ווא"ג דהשתא י"ב חדש לא לא לו שעה לכופו הלכך אין מזבניה העכו"ם מכירה כלל ור"י אמר דלא מציעא במקום שאם לא קנאו ישראל לא היה חוזר לבעלים לעולם שהיה מוכרו לו נותנו לעכו"ם אחר והיה אבוד לו הבעלים לגמרי דלא חשיב מזבניה ארי כיון שמזילו מן ההפסד ואפ"י קנאו בשויו מזילו מהפסד הוא כמו מקדים בדושים ובמקלות בשכר ולחמירין שנותן שכר עד כדי דמיים וי"מ לכושרא דחיותא או לטרחא יתירתא אלא אפ"י יודע ודאי שאם לא מהדר זה לקטות היה חוזר לבעלים דמיים הללו כל שעה שיראו דהשתא מן מזילו מן ההפסד אעפ"י אין לדמותו כלל למזבניה ארי דכיון שיא"ה היתא מחזקת ישראל וצא ליה הנכרי חו מוילא מיד הנכרי ומחזירי ליה ישראל לא דמי למזבניה ארי וטעם מה שהסנהורא לפומה היהודים הנוראים מערים והשר מחזיק קרקעותיהם שאין בהן טסקאות ואפ"י יש בהן טסקא אם הניח הקרקעות ביד אחרים לפורע מהן טסקא אומר ר"י שאם בא ישראל וקנאו מיד השר מחזירם לבעלים וטעם מה שהסנהורא דאין זה דינא דמלכותא אלא גזילה כי ראינו במדינה שסביבותינו שמשפט היהודים לעמוד כמו פרחים בכל מקום שיראו ובדין מלכותא היו מוספין שלא יחזיק המושל במלכות היהודים כשאלו מעירו וכן ראו ונהגין בכל ארץ בורגוני"א ואם יש שר שצא לשנות את הדין ולעשות דין לעצמו אין זה דינא דמלכותא שהרי זה הדין אין הגון כלל ודימא למוכס שאין לו קצבה (לקמן דף ק"ג) והנה טעם נכסי חצירו אין דומה כלל למזבניה ארי כגון יודת לתון שדה חצירו ונטעו ולא ברשות ומקף את חצירו משלש רוחותיה ובגון הארץ דלאומנין (ב"ב דף ק"ג) השובר את הפועל לעשות בשלו והראהו בשל חצירו דנוטל מבשל היתא מה שהסנהורא ואין להקשות בשטף נהר חמור חצירו למה אין לו אלא שכר למה אין לו כל הפסדו דכיון דבעל חמור עומד שם מה לנו לעשות לו תקנה שלא מדעתו אם ירצה"י יתנה (עס) המזיל לשלם חמורו ועוד ודע"כ מיייר ביכול להזיל על ידי הדחק דל"כ ליתא ליה מהפקר קובינא דלארמיין ההם על חציה של דגש וי"מ שברו נותן לו דמסתמא ניחא ליה שכל מי שיזיל יטול שכר כל זמן שלא ימחה בידו כיון שאין יכול להזיל אלא ע"י הדחק: **שנו אלא באותה עירונה**. דכיון שחלת נפילתה בחומה ערוגה צאונס אינו חייב להעלותה מאותה ערוגה אצל מערונה לערוגה היו כשדה אחר: שמין

עין משפט נר מצוה

הכונס פרק ששי בבא קמא

נח:

י' שמי' בית סאה באותה שדה. פי' בקונטרס^(א) (צ"ש פירקין) שאם אכלה ערוגה אחת שמין אותה אגב בית סאה כמה היתה יפה קודם שאכלה ממנה וכמה היא יפה עכשיו וקשה לר"י דאי אכית סאה קאי ה"ל למימר כמה היה יפה וכמה הוא יפה

בלשון זכר ועוד דקצעי בגמ' היכי שיימין הלא פירשה יפה משמתינו ששמן ערוגה צבית סאה ומה שפ"ה בגמ' היכי שיימין דבית סאה צאנפי נפשה לא שיימין דמכמישין ליה למזיק דקרחת ערוגה של קצ או קציים משוזה לפי דמיו אלא שמין ס' סאין ורואין כמה דמיס מגיעים לבית סאה וחורין ושמין כמה נפחתה בצביל הערוגה וקשה דהיך מלניו שמי שמוט הללו דבקרל לא כמיב אלא צדה אחר ששמן מה שהזיק אגב שדה אחרת ומן המשנה לא משמע כלל ועוד דלמ"ד בגמ' קלח צששים קלחים כלומר צששים שיעורים כמותו חמאי נקט צמתימין בית סאה ועוד קשה דפרין בגמרא אכולהו אמוראי מהא דמניא אכלה קצ או קציים רואין אותה אכלה היא ערוגה קטנה ומשערין אותה מאי לאו צבני ענמה תקשי ליה^(ב) וממתי' דקמתי שמשערין אותה צבית סאה וא' ונראה לפרש דשמין בית סאה דקמתי היינו בית סאה הנאכל שמין צאונה שדה דקמתי סופא צמיתלח דר"ש אס סאה סאה אס סאמים סאמים ולפי שלא פי' משמתינו צממה שמין אותה אלא שצאונה שדה שמין אותה מפרש בגמרא היכי שיימין ומפרש ר' יוסי צר חנינא סאה צששים סאין צין אכלה פחות צין אכלה יותר לעולם שמין סאה צששים ומשלם לפי החשבון חזקה אומר קלח צששים קלחים כלומר לעולם מה שאכלה צששים שיעורין כמותן ר' ינאי אומר תרקב צששים תרקבין וצין אכלה פחות או יותר משלם לפי חשבון ולר' ינאי משציח יותר מזיק מלר' יוסי צר חנינא דקרחת תרקב אינה ניכרת צששים סאין כמו קרחת סאה צס' סאין דלמחר דר פפא דלן שמין כור צס' כורים מפני שפוגם מזיק ואע"ג דקמתי צמתימין בית סאה צאונה שדה לרבי ינאי לא לשיעורא נקטינן שאין משערין צו כלל אלא צמתימין משערין ונראה לר"י דמי משערין למר צמתימין ולמר צמתימין אלא צבית סאה זרע קאמר דהוי נ' על נ' דלן דומה שדברה משמתינו צוה דצביתה אחת איירי ומתי אכלה כל זה אלא צסאה פירות קאמר דמשערין דקמתי אס סאה סאה ואין לממיה על לשון בית סאה דקמתי צמתימין דכיון שהפירות מחוצרין לקרקע שייך שפיר לקרות לסאה פירות הנאכל בית סאה והא דפרין בגמרא אצרימא הא וכל בית כור ולא כור מצעי ליה היינו משום דצרימא קמתי קצ וצסיפא בית כור ומיהו אי הוה מפרשין דצבית סאה זרע קאמר כגון נ' על נ' הוי ניחא טפי אע"ג דצמתימין נקט לכולהו בלא בית דקאמר סאה תרקב קצ וכור אין להקפיד דלפעמים קרי נמי לבית כור זרע כור סתם דלאשכחן צפרק המקפל (צ"מ דף קה:) נתן ארבעה קצין לכור ומסיק דארבעה קצין לכור ועוד קאמר:

קשבא.

פי' בקונטרס דקל וכן משמע דקאמר ותלתא תלתא צקינא הוו קיימי ותלתי' הם דקלים דמוכח בהחול (למקן דף צב.) חוז תלתי' צי גופי וקאמר גופי קנו דקלי וקשה דצפ"ק דע"ז (דף ד:) תנן דקל טב וחצב וקלצא ומפרש בגמ' חצב קשצא ושמה יס מיני דקלים הרבה שאחד קרוי דקל סתם ואחד קרוי חצב דהיינו קשצא ובעירון פירש דקשצא הוא דקלא פרסאה: דר"אין דינא דפרסאה. י"מ של דקל פרסאי דלמר לקמן הלכתא כוותיה דריש גלותא דקלא פרסאה ולפי מה שפירש בעירון דקשצא דקלא פרסאה אי אפשר לפרש כן:

הנותר לפי מה שמתעלה כל ערוגה וערוגה צמי הקציר ומשלם: כמה היסא יפה. הקרקע לימכר כשהיא עם השחת: סמדר

הנותר לפי מה שמתעלה כל ערוגה וערוגה צמי הקציר ומשלם: כמה היסא יפה. הקרקע לימכר כשהיא עם השחת: סמדר

עודנו סמדר, רואין אותה כמה היתה יפה וכמה היא יפה, ולא קמתי בששים. אטו בנזקי ממונו מי לא קתני כי האי גוונא, והנתיב קוטמי נטיעה ר' יוסי אומ' גוזרי גזירות שבידשולס אומ' נטיעה בת שנתה שתי סוף בת שתי שנים ר' כסף אכלה חזין כול'.

ולאסטמורי צגוה. להשמר ולהזהר צה: היכי שיימין. לבית סאה דמתי': סאה צס' סאין. האי בית סאה דקמתי צמתימ' דצביל ערוגה אחת שמין בית סאה לאו בית סאה צאנפי נפשה שיימין דמכמישין ליה למזיק לפי שצית סאה נמכרת ציוקר לפי שמועט הוא ואינו מלוי לימכר ועני סאין ידו משגת לדמי קרקע גדולה קונה

אומ' ציותר מדמיו וקרחת ערוגה של קצ או קציים חשבי לו לפי דמיו אלא שמין ששים סאס כמה שוין ורואין כמה דמיס מגיעין לבית סאה וחורין ושמין כמה נפחתה דמיו בצביל קרחת ערוגה זו. וא"ת למא הוזכר בית סאה שאם היה שמין ממחלה הערוגה צששים סאין כמה היו יפין וכמה הן יפין לא היה משלם כלום סאין קרחת ערוגה קטנה ניכרת צששים סאין אכל צבית סאה ניכרת: תרקב צששים תרקבין. שלשים סאין שמין ולא ששים דל"כ מפסדת ליה לניזק סאין קוין מלניו לששים סאין לפי שמרובין הן לאדם ציוני ומועטין הן למשועב צנכסין: קלח צס' קלחים. מנה שאכלה צס' שיעורין כמותו: משלם דמיהן. כמו שנמכרין קצ או קציים צשוק: מאי לאו צבני ענמה. וקשיא לכולהו: לא צששים. ולכל חד דלית ליה: אין שמין קצ צששים קצים. אס אכלה קצ אין שמין צששים קצים: מפני שמשציח מזיק. דששים קצים אין להם מכר מפני שמרובין הן לעני ומועטין לציוניו וכל שכן לעשיר ועוד סאין קרחת קצ ניכרת צששים קצים: ולא כור צששים כורים. אכלה כור צביתא אין שמין אותה צששים כורין: מפני שפוגם מזיק. לפי שאדם המשועב צנכסין ותלז לקנות קרקע גדולה קונה אותה כשהוא מואלה בצרבה יותר מדמיו ועוד קרחת כור גדולה היא מלך אלא לא סאה שמין צששים: ולא כור מצעי ליה. דקמתי אין שמין קצ ולא קמתי בית קצ: קצ צבית כור. אין קרחתו נראית: כור. שלשים סאה: קשצא. דקל: אחר ליה. ריש גלותא חנינא חנינא: שלשה ופולא תלתא צקינא חנו. שלשה דקלים זה אלא זה: דינא דפרסאה. שאין דין מורה: אס אמרו. צס' להקל על המזיק: צנוקי יאמנו. כמה שאכלה צמתימין והזיקה: יאמנו צנוקי גופו. שמוק צמלמו צדים שקצ' לדקל: המצניח כרמו. שיחת וכליה: קטמה נטיעה גרסינן. בהמה שקטמה נטיעה: גוזרי גזירות. קוסי קנסות אדמון ומן צן אשלוס צפרק צמתימין דכמותן [דף:]: חזין. שחת: צמתימין קשצא. רואין את

הנותר לפי מה שמתעלה כל ערוגה וערוגה צמי הקציר ומשלם: כמה היסא יפה. הקרקע לימכר כשהיא עם השחת: סמדר

הנותר לפי מה שמתעלה כל ערוגה וערוגה צמי הקציר ומשלם: כמה היסא יפה. הקרקע לימכר כשהיא עם השחת: סמדר

הנותר לפי מה שמתעלה כל ערוגה וערוגה צמי הקציר ומשלם: כמה היסא יפה. הקרקע לימכר כשהיא עם השחת: סמדר

עודנו סמדר, רואין אותה כמה היתה יפה וכמה היא יפה, ולא קמתי בששים. אטו בנזקי ממונו מי לא קתני כי האי גוונא, והנתיב קוטמי נטיעה ר' יוסי אומ' גוזרי גזירות שבידשולס אומ' נטיעה בת שנתה שתי סוף בת שתי שנים ר' כסף אכלה חזין כול'.

מסורת הש"ס

(א) [למקן נט:]: (ב) נ"א (ג) כמות קה, (ד) שין לעיל משנה, (ה) [נרש"ל:]: (ו) גי' מ"ח אמת' וכן הוא צ"ל השולס נט: וע"ש,

רבינו חננאל

היכי שיימין סאין ר' חנינא סאה בס' סאין אומ' ר' פי' כלהו אית להו דאין שמין אלא ע"ג שדה אחר ואין שמין אלא בס', וכלהו סיל דאין שמין המקום המובעה לבדו משום שבה הניק ואם שמין אותו ביותר מששים מפרסאי ניקו ובפירוש משנתנו נחלקו. ר' חנינא סבר זה ששינוי שמין בית סאה פי' אם הובעה ביה סאה שמין אותו בשהה שיש בה ששים סאה שום בית שני כשיש סאה הם בת (מאחרי) [סאחין] בס' סאה וכן ג' סאין וכן ר' סאין. ואם הוא פחות מסאה בפני עצמו שמין אותו. חזקה אומ' אפי' קלח אחד בששים קלחים. בין מעט בין הרבה, מקום המובעה שמין אותו בששים כמותו, וזה ששינוי בית סאה כגון שהוא המובעה אחד מששים לסאה והוא יתר מעט ממקום שלישי בית רובע בסאה. דבי ר' ינאי אמר תרקב שהוא חצי סאה בס' תרקבים שהם בית כור והם שלשים לסאה ומשנתנו כגון שאכלה שתי סאין שממין אותה בבית כור וכן חצייה אבל פחות מזה לא. הא דת"ר אין שמין בית קצ מפני שמשציח נזיקה, לא דייקא, ותירוצ' היא דתירוצ' לה הכי, אין שמין קצ מפני עצמו מפני שמשציח נזיק ולא קב בבית כור מפני שפוגם נזיק לר' לא מוקשי מיה דכל מחיתא דלא מיתרצא לא מוקשי מיה וסוגין כל הנאכלין ואין פירות גמורין אינן נשומין בפני עצמן אלא בששים. ולא איתרופי הילכתא כתי מנייהו אלא דראשיתיון רב נתמן דשם קב אחד בששים ש"מ והילכתא כחזקה דאמר קלח בששים קלחי ושמין אותה המובעה בס' כמותו. והוא דקין קשצא מחבריה כול'. פיר' צניי והוא מין דקל. לית הילכתא כריש גלולתא דין לשומו בפני עצמו וחייב המזיק לשלם ל"ג ותולתא אלא בדקלא פרסא שהוא מעולה ושמין וזה הקשצא דיקלא ארמא הוה שהוא קל וכחוש, לפיכך דן רב נתמן לשומו אגב שדה בששים אומ' שדה שיש בה ששים דקלים כמה שוה וכשנצקין אחד מהן ונשארו י"ט דקלים כמה שוה, ומה שיש ביניהן משלם המזיק. ואקשי רבא על רב נתמן, אם אמרו לשום המובעה בששים בעת שאכלתו בהמתו אבל הבא דקין קשצא האדם בעצמו בששים מנא לן. אמ' ליה אביי לרבא בנזקי גופו מאי דיתני דתניא (המכבד) [ומכבד] כרמו שלחברו סמדר, פיר' טיאת הכרם והישר פרוי

המשך הנספח בעמוד הבא.

משלם. א"ל דמי סומרי
דמי הוא תמרי א"ל דמי
תמרי. ודמי ראל תמרי
שקלי. פ"ל זמן שחפר
דמי וזמן שחפר דמי
ופסק הלכתא כרבי שמעון
דאמר אכלי פירות חמור
דמי ר"ח המבא
פשיטא לן בפרק עשרת
בבביתא דמי לענין בל
לגוזו כחוד דמי לענין בל
חוב אלא דמי רחל. א"ע
פדולתא לענין שבועה
בפרק שבועה הריצין
עבנבסי תומריסי ליבנר
א"ל כחצרות אמיין א"ל
הה"ה הבניה דמי
חשש וקטן פטור
מזני אדם וחובי דיני
נשמו. וקאמר ר' יוחנן
אמילן אלא דמי להר
פטור. אמר טעמא צבתא
חדש גרס ליה אמיחיב
דמי דמי ליה גרואאן א"ל

מסורת הש"ס

הכונס פרק ששי בבא קמא

ס.

עין משפט
נר מצוה

נב א מיי פ"ד מהל' מקי
ממנו הלכה ז ועין
בשגנוג וממ"מ סתם עשין
סו עוש"ע ח"מ סימן טח
ספיף ט ועין שם ב"ב
וכ"י:
ב רב אלפס במקומו ועוד
ב"ב פ"ב דף קס"ו:
ג ג ד מיי שם הל' מ
עוש"ע שם ספיף ב:

לעזי רש"י
פלי"א [פיל"א]. יעה.

מוסף רש"י

סלחא. ע"ס קטנים
דקיס, דה"ל ודאי פושע
הוא (וע"ל ב"ב). דמלאכת
מחשבת אסרה תורה.
שנסמכה פרשת שבת
גמולת המשקן ביהיקל
והתם מלאכת מחשבת
מכ"כ (ב"ב יג). שהעשה
אותה ממחשבת למלאכה
גמולה אלא ששגג בשבת או
סבור שמלאכה זו מותרת
(י"י). שחשב לעשות זאת
ומתכוין (ס"ב). שחשב
ומתכוין למלאכה זו עומה
(ברכות י"ט).

ל"יבה ולבנתה הרוח אם יש בליביו כדי ללבות חייב ואם לאו
פטור. נשאלין ברוח צפני עומה כדי ללבות מיירי דאי
נשים זו כדי ללבות אפילו נשים בליביו המלכה כדי ללבות למה
יחסידי דלגלו איהו נמי היה הולך ומזיק אלא ודאי כשאלין ברוח

כדי ללבות מיירי ולכן נשים בליביו
הכל דהוה ליה כמו זה יכול זה אינו
יכול דחשיב אינו יכול מסייע שאין זו
ממש בפרק המלניע (שבת ד' נג, וס"ז)
ואם אין בליביו כדי ללבות אע"פ
שגם ברוח אין כדי ללבות פטור
דלא מיחייב משום אשו אלא אם כן
עשה כל כך צפני עומה בלא סיוע
הרוח או דבר אחר שיוכל להזיק
ברוח מלניע אחר גמר המעשה שלו
דכי משמע המבזיר את העברה
שצפני עומה עשה את העברה שיוכל
להזיק ברוח מלניע ולכן כאן פטור
דלגלו ליביו לא היתה יכולה להזיק
והליביו דהיינו גמר עשייתה לא עשה
המלכה צפני עומה ופריך אלמאי פטור
ליהו כשעשה הליביו ע"י סיוע הרוח
כאלו עשה צפני עומה כמו לענין
שבת דחשיב זורה ורוח מסייעתו
כעושה צפני עומה ומשני אפי' הכא
במאי עסקינן כגון שליבה מלך אחד
שצפני זה אין דרך הרוח לסייעו
ולכן יז מתרמי שנסמיע בליביו
הרוח פטור דלא הוה ליה לאסוקי
אדעמיה שיתטקף ליביו הרוח עס
ליביו דלא שכיט שיתטקפו ולא הו"ל
להזיר בכך יותר מברוח שאין מלניע
כך פרי' ועוד יש לפרש כגון שליבה
מלך אחד שאין בליביו ללבות כל
המדורה ולא ברוח אלא דא אחד
דמדורה ליבה הוא ודא אחר ליבה
הרוח ואם לא היתה המדורה מתלבה
כי אם מלך אחד היה הולך וכזה
מחמת שהוא מועט ומחמת שהאש
מתחברות יחד מתגדלת האש ומחמת
ולא דמי השתא לזורה ורוח מסייעתו
דמה שליבה לא סיוע הרוח כלום:
ר"ב אמר בגון ש"יבה ברוח מצויה
ול"יבה הרוח ברוח שאין
מצויה. וה"פ אם יש בליביו כדי
ללבות עס רוח מלניע חייב דחשיב
כאלו עושה הכל צפני עומה ואם
לאו שאין בליביו בזהדי רוח מלניע
כדי ללבות אלא ע"י רוח שאין מלניע
ססייעתו נעשה המלכה פטור דברוח
שאינה מצויה לא הוה ליה לאסוקי
אדעמיה: **ר"ב** יזרא אמר בגון
דצמרה צמור. לא נפח ברוח ענין
נשיבת הרוח אלא חוס הגל פיו
הואיל על האור ללבותו והכי קאמר

סלחא. ע"ס דקיס: ניבה. כשאלם
יואל: ליהו כוורה. לחייב משום
מסייעתו כשהוה מלניע ברוח
ללא אהני איהו: כגון שליבה ברוח
היתה הרוח נושבת ברוח ולא היה
מבזיר בכך וזאתה רוח שאינה מלניע
הוא. אלא זורה לענין שבת סגי לה
ברוח מלניע ולהכי איכיון: אמרם
למורי. לשון אשמתא למיירא

(שבת דף סו). חמימות. כלומר שלא
נפח ממש אלא נשימה כדרך המחמם
נשימתו את ידיו דאין זה ליביו כלל:
מלאכה מחשבת. מתקיימת מחשבתו
דניחא ליה ברוח מסייעתו: **מתני'**
או עפר. לחכה נירו ומתקלקל:
גמ' דשניה אש גנייטו. אין צני
אדם מזהדינן בזה דלכך עומדין
הלכך איכא למימר זה פשע: **אזל**
גדיש נר'. דאיכא למימר חנוס היה:
נולר'. פלוגתא דרבי יהודה דהאי
פירקא (ד' ס"א): **כל צעלי קומה**.
אף צעלי חיים וחיילות: נירו.
חרישה שלא נזרע. סכסוך שייך
בצנינים לחיכה נשאר דברים: **הוה**
אמינא מה שצנדה. תוצאה קאמר
קרא ולא קרקע ממש להכי כתב
קמה נדהא דהשתא אחרני עדה
לגופה של קרקע: **הי גרסינן**
כולי האי נמי לאין דומין. כלומר
להלל חסודים הצדיקים שקודמים
לפורענות: **טיבוסא הוה**. שלא יראו
ברעה העמידה לנא דכתיב כ':
כ'י

כתב רחמנא גדיש הוה אמינא
אבל קוצים דהפסד מועט אימא לא
בגלוי ולר' יהודה דמחייב אנוקי
קומה ורבנן לרבות כל בעלי קומה
יהודה * או מיבעי ליה לחלק
רבני יהודה * אידיד דכתב רחמנא
לאתויי ילחכה נירו וסכסכה אבניו
צריכא דאי כתב רחמנא שדה יהוה
קמ"ל אר"ש בר נחמני א"ר יונתן
בעולם ואינה מתחלת אלא מן
קוצים אימתי אש יוצאה בומן
הצדיקים תחלה שנאמר ונאכל
גדיש שנאכל גדיש כבר: תאני רב
יוסף מאי דכתיב ואתם לא תצאו
איש מפתח ביתו עד בקר כיון
לרשעים ולא עוד אלא שמתחיל
צדיק ורשע בכי רב יוסף כולי האי
הוא לגבייהו דכתיב * כי מפני
הרעה נאסף הצדיק אמר רב יהודה
אמר רב לעולם

אם יש בליביו צפני עומה כדי ללבות חייב ואם לאו
נשיבת הרוח לנימור שלו ויסייע על ידה ללבות דלא שכיט שיתטקפו
זה אע"פ שנייה מלך אחד כי הנימור חס והרוח קר:
רב אשי אמר כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו הני מי"י לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה. וכשגורס לזרות הרוח
המסייעתו הוי מלאכת מחשבת ולהכי חייב בגרמת זרייה זו אלא עושה מעשה של זרייה צפני עומה לא חקרי' (זורה) לכן
הכא לא מקרי מבזיר אלא גורס והתורה לא חייבה אלא מבזיר ולא הגורס (אלא) העברה ע"י רוח המסייעתו ולהכי חשיבא הא גרמא
לענין האש ככל שאר גרמות דקי"ל גרמא צנוקין פטור ומר צר רב אשי דפריך גבי רקתא בלא יחפור (ב"ב דף כו, וס"ז) מאי שגא
מזורה ורוח מסייעתו מלי סבר כרב אשי דהכא דהשתא לענין חיוז הרקעה חשיב גירי דליה וזרייה וזרייה להרחיק וזרייה להרחיק
סולס מהשזנך חשיב גירי דליה לענין הרקעה אע"ג דלא חשיב ליה התם אלא גרמא דפטור מתשלומין מ"מ אסור וזרייה להרחיק וגז
היואל מחמת הפטיש דחשיב מוסיק משום דניחא ליה דחיל ומכה בזה כל כך שאמר גמר כמו חיוק ברוח מלניע וכן משני בלא יחפור
ולא ראה להעמיד שמכה כל כך בזה עד שמוק בזה אדם לזדו בלא רוח דאם כן לא הוה מני לה גבי נוקין דאש אלא גבי נוקין דאדם:
והבא גרמא בנזקין. מתוך כך נראה דאם שנים הביאו ענין ואור וליבו שניהם ואין צלל אחד כדי ללבות פטור ותימה הוא:
לרבות בל בעלי קומה. בנזקתם פירש כל ב"ח אלא צירושלמי משמע דמרבי אילנות וכל דבר המחובר והכי איתא התם אי מה
הגדיש מיוחד שהוא תלוש מן הקרקע אף כל שהוא תלוש מן הקרקע ת"ל או הקמה:

(א) [ב"ב י"ג, ב] (ג) [נע"ל כו:
פ"ה יג: חגיגה י: סנהדרין
ס: וזכור מ: כריתות
ע"ל: א] (ד) [נע"ל ה: לקמן
ס"א: (ז) [נע"ל נא, וס
נע"ל: (ח) [ד"ה אמר,
(ו) [ר"מ מ"ג, ו] (י) [רש"ל מ"ג,
(ח) [ד"ה ודא] (ט) [ז"ל לר'
יוסי יעב"ל]

תורה אור השלם

1. וירא מלאך יי אלי
בלבית אש מתוך הסנה
וירא ודנה הסנה בער
קאש ודנסה אינו אכל:
שמות ג ב
2. בורא גיב שפתים
שלום שלום לרחוק
ולקרוב אמר יי
ורפאתיו: ישעיה נ"ו ז'
3. כי תצא אש ותצאה
קצים ונאכל גדיש או
הקמה או הדורה שלם
ישלם המבזיר את
הבערה: שמות כ ה'
4. ולקחתם אגרת אוב
ותבלתם בדם אשר סוף
והנחתם אל המשקוף
ואל שתי המזוזות מן
הדם אשר סוף ואמת
לא תצאו איש מפתח
ביתו עד בקר:
שמות יב כב
5. ואמרתי לאדמת
ישראל בזה אמר יי דהני
אליך ודוצאתי חרבי
ממקדתי ויחרתי ממוך
צדיק ורשע:
יחזקאל כח כ
6. הצדיק אבר ואין איש
שם על לב ואנשי חסד
נאספים באין מבין פי
מפני הרעה נאסף
הצדיק: ישעיה נ"ו א

גליון הש"ס

נב' או מיבעי ליה לחלק.
עין חולין דף פ"ג ח"ט
ד"ה תלך וז"ש:

רבינו חננאל

סלחא או שראנא דההוא
ודאי מעשה דיריה קא
גרמי וקיימא לן דהכי ואין
על גב דירש לקישן
משמיה דחוקיה דהוא
רביה דר' יוחנן פליג עליה
כיון דבריהא לא אנושכין
פלוגתיהו לא דחין לר'
יוחנן. [באן] אחד ויבה
המנכה חייב מאן דתאני
ליבה לא מישתבש
דכתיב בלבית אש ומאן
דתאני יבה לא משתבש
דכתי' בורא גיב שפתים.
תרויהו חדא טעמא
נינהו... [לבנתה הרוח כולן
פטורין. ת"ר] ליבה
[ולבנתה הרוח] אם יש
בלבית] כדי ללבותה]
חייב ואם לאין פטור...
[צא] וה'. פ"י גרמא, עצים
יבשים. סלחא, עצים
קטנים. שראנא, נר. ר' יזרא
אמר דצמרא צמור, פ"י
חכמא חמומי שלא נשך
בשפתיו אלא פער פיו
ונשך מן הגרון דהיינו רוח
חס לפיכך אינו דומה
לזורה ורוח מסייעת. פ"א
שלא היה מלבה בכל כחו
אלא מנשב ע"ג האור,
ולביתו הרוח.

הכונס פרק ששי בבא קמא

ס:

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) פסחים ב. [וע"ש]
תענית י. [וע"ש]
(ב) [מסדרין לו. א] ג' ליל
כ"ג. (ד) [למנוח ס"א]
(ה) [למנוח ק"ח. א] ו' ב"ב ק.
מסדרין כ. [וע"ש ע"ג]
(ו) [למנוח ט"ו] ג' ג' ג' ג' ג'
ד"ה וכמו כ' ד"ה ע"ג
שפסוק לא נכנס עדין היו
יודעין מזה ג' כ"ה וז"ל
מסדרין פ"ג. (ח) [ד"ה א
ז"ל]. (ט) [ד"ה ש"אמ"ר]
(י) [ע"י חוספות פסחים ב.
ד"ה יכנס וחוספות ז"ל
כ"ה ד"ה אמר וחז"ל א:
ד"ה מהכא]

הגהות הב"ח
(א) נ"ב דלפניהם דור וקא
מביע:

גליון הש"ס
נ"ב רבא בעידן רתחא.
עין משנת רש"י ש"ס
ק"ס: שם פ"ה י"ט
רש"י וז"ל. ע"י מסדרין
ד"ה ע"ג תר"ה מ"ג:
ר"ה ש"לאר וז"ל
ש"י ג' ג' ג' ג' ג'
שכ"ס משנת ג' וז"ל
ח"מ י"ד ל"ח ה':

מוסף רש"י

לעולם יכנס אדם בבי
טוב ויבא אדם טוב.
היולא לר"י יכנס טרבי
לביט מלון עזרת הסנה
וזכרת ולמחר יתכן עד
הגן תחמה וז"ל וז"ל טוב
לו, שהאר טוב לו שגמר
בארץ כי טוב, וזה ה"ל
טובו, מפני היותו ומפני
הלפנים (פסחים ב.) אי נמי
שלא יפול בצרות ופיקס
שבעה, שלא יעלה עליו
עלילות מרגל אלה או
גנב (תענית י.). דרשאי
לתריוכו, שהיה מועלת
לשנים, כמו (אמ"ר ג)
אין שוה להפסד (שנהדרין
ב.). פתח הכתוב בנזק:
ממונו. דכתיב כי תלך
אש, דמשמע מעמיה,
וסיים בנזק גופו.
דקי ליה מעבר (רש"י)
(ב.). אש, השולח את
הנערה, משום חציו.
מינו הכתוב, דליו עקבי
דזר מוכן ס' (רש"י ב.).
ומלך פורץ גדר. גלות
אחרים, לעשות לו דרך.
לדור ולכנס (שנהדרין
ב.). לעשות לו דרך קל
מכיון לפרנס או לזכרו
(יבמות טו.) ולא יזה ימין
ושמאל, ויפסיק בפרשת
ומלך נפקא לן מקרא,
וגרסה בעניי דמרכב
לכלי רוס לזכר מחזי
קדושים, גרסה משל אחי,
כדכתיב נמי ויבטן הגדול
מאחי (רש"י ב"ב ע"ג).

כ"י טוב. צדור חמה זורחת ילין צמלון ולא ימתין עד שתחשך
ולצק לא ישיבם ללאת עד שיאיר. כי טוב לשנא מעליא האור כי טוב
כלומר טוב הוא ללאת צו וליכנס צו מפני המזיקין והליסטיין: **חרב**
חרבו של מלך המות: **אימה**. אימת מות של מלך ולא בגלוי

כל כך: **רחמא**. דכ"ר: **סכר כוי**.
סכס חלונות: **אס אמרנו כו'**. בלצדעה
אנשים מזורעים: **דליכא ספק נפשות**.
צמקוס שגולה שם: **סא שמע**.
וסיפיה דקרא ועמה לכו ונפלה אל
מחנה ארס אס יחיונו נחיה וגו':
וה"מ דלית צו נקבה. דהתם משום
נקבה הוא דעבדי: **דשוויא לפרויכו**.
אגדתא ושמתתא דכ"ר אחד ושניכס
שון זה שמתלו ומתפלו זה: כי
סאל מעמיה. אהנו גרמנו לו
שקלקלו והצטית הקצ"ה לשלם כאלו
הוא הצעירה: **פסח הכסוב צנוקי**.
שהזיק ממנו דכתיב כי תלך משמע
מעמיה שהלך צנוק שלו והלכה
ולקח צנוק של צניו: **וסיים צנוקי**
גופו. שקראו מצעיר צניס: **משום**
חזיו. מוכן חן שמוק למרחוק
דליו גופיה עצידי הכה נמי אלו
גופיה עצידי ונפקא מיניה לחייבו ד'
דכ"ר אס הוה צה ארס כאלם כאלמין
כ"פ"ג (ד"ה ב.): **אשר בעצרי**. סנהדרין
וקני השער: **טמון כאל קמיבעיא**
ליה. מעשה כאל לפניו צמחיה שער
אנשי גיש של ישראל ונכד לשלם
הלכה אס חייבין לשלם כלים הטמונים
צמכו כ"י יהודה או פטורין ככ"ג:
גדישין דשעורין הוו. אקרא סמין
דכתיב (ומה חלקה השדה מלאה
שעורין: **מלך פורץ**. גר שדה אחרים
לעשות לו דרך ולאלולוסין שלו דלמרי'
כ"פ"ג (ד"ה ב.): דרך המלך אין לה
שיעור: **מלאה שעורים כו'**. כדכ"ר
הימים: **מלאה עדשים**. כספר שמואל:
ויזיל. שלא ישרפו הואיל ואסור
להזיל את עמנו צמון חציו:
ה"ג

הרבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקנה ילדה מלקטת לו לבנות זקנה מלקטת לו
שחורות נמצא קרח מכאן ומכאן אמר להן אי הכי אימא לכו מלתא דשויה לתריוכו כי תצא אש
ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המבעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי
אני הציתי אש בציון שנאמר ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר ואני
אדויה לה חומת אש סביב ולכבוד אדויה בתוכה שמעתתא פתח הכתוב בנזק ממונו וסיים בנזק גופו
לומר לך אשו משום חציו: ויתאוו דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת
הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת
אמר ר"ג טמון באש קמיבעיא ליה אי כ"י יהודה אי כרבנן ופשמנו ליה מאי קא מיבעיא ליה אמר רבא
גדישים דשעורין דישאל הוו דהוו מטמרי פלשתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להציל עצמו בממון חברו
שלחו ליה אסור להציל עצמו בממון חברו אבל אתה מלך אתה [ומלך] פורץ לעשות לו דרך
ואין מוחין בידו ורבנן ואיתימא רבה בר מרי אמרו גדישים דשעורין דישאל הוו וגדישין דעדשים
דפלשתים (א) וקא מיבעיא להו מהו ליטול גדישין של שעורין דישאל ליתן לפני בהמתו על מנת לשלם
גדישין של עדשים דפלשתים שלחו ליה חבול ישיב רשע גזילה ישלם א"ע פ שגזילה משלם רשע הוא
אבל אתה מלך אתה ומלך פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו בשלמא למאן דאמר לאחלופי
היינו דכתיב חד קרא ותהי שם חלקת השדה מלאה עדשים וכתיב חד קרא ותהי חלקת השדה מלאה
שעורים אלא למאן דאמר למקלי מאי איבעיא להו להני תרי קראי אמר לך דהוו נמי גדישים דעדשים
דישראל דהוו מיטמרו בהו פלשתים בשלמא למאן דאמר למקלי היינו דכתיב ויתיצב בתוך החלקה
ויצילה אלא למ"ד לאחלופי מאי ויצילה דלא שבק להו לאחלופי בשלמא הני תרתי היינו דכתיב תרי קראי
אלא

לעולם יכנס אדם בבי טוב. מדקדק ר"מ מדמקדים כניסה
ליציאה דנכנס מעיר אחרת איירי מדליף צריש
פסחים (ד"ה ד. וס.) מהצדדים דמנפלא קני לזרז מלות דכתיב
וישכם אברהם בצקר ודלמא משום כי טוב הוא ללא השכים אלא ודאי

מצינו לא שייך למימר שאלא צו
טוב שמכיר המוקשים והפחמים
ואע"ג דהכא מייתי קרא ואתם לא
תלכו אש מפחם צימו עד צקר
משמע דמצינו נמי מיירי יס לומר
דכיון דהוא סכנתא חשיב כמו לעיר
אחרת וצ"ק דמענין (ד"ה י.) מייתי
קרא דהצק אור ור"י אומר דאין
לדקדק צוה דלורמיה דגמרא דכ"י
בפרק צמה מדליקין (שבת ד"ה ל' ג')
צין השמשות כהפך עין זה נכנס וזה
יואל וצפרק עושין פסין (ש"י וצ"ח ד'
כ.). נמי אמרין אכל ארס מטפס
ועולה מטפס ויורד והא דליף מושכס
אברהם בצקר שפיר יליף דמשום כי
טוב לא היה צריך לאחר כיון דלא
לדבר מלוא דשלוש מלות אין מוקיין:
שמלאך המות מפקיד שם
בציון. לא גרסינן
שנאמר למכמש יפקיד כליו דגני
עשרה מסעות של סנחריב כתיב הא
קרא (ישעיה י.) צל על עית עזר
צמגנו למכמש יפקיד כליו:
מהו להציל עצמו בממון חברו.
איבעיא ליה אי חייב לשלם
כשהציל עמו מפני פקוד נפש:
דלא שביק להו לאחלופי. צמריהו
נעלה ע"מ לשלם עדשים ושל עדשים
שלא לקחם ממי שזכה בה:

ת"ר דבר בעיר אל יכנס אדם יחיד לבית הכנסת שמלאך המות מפקיד שם
כליו וה"מ היכא דלא קרו ביה דרדקי ולא מצלו ביה עשרה ת"ר כלבים בוכים
מלאך המות בא לעיר כלבים משחקים אליהו הנביא בא לעיר וה"מ דלית
בהו נקבה: יתיב רב אמי ורב אסי קמיה דר' יצחק נפחא מר א"ל לימא
מר שמעתתא ומר א"ל לימא מר אגדתא פתח למימר אגדתא ואלא שביק
מר פתח למימר שמעתתא ואלא שביק מר אמר להם אמשול לכם משל למה
הרבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקנה ילדה מלקטת לו לבנות זקנה מלקטת לו
שחורות נמצא קרח מכאן ומכאן אמר להן אי הכי אימא לכו מלתא דשויה לתריוכו כי תצא אש
ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המבעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי
אני הציתי אש בציון שנאמר ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר ואני
אדויה לה חומת אש סביב ולכבוד אדויה בתוכה שמעתתא פתח הכתוב בנזק ממונו וסיים בנזק גופו
לומר לך אשו משום חציו: ויתאוו דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת
הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת
אמר ר"ג טמון באש קמיבעיא ליה אי כ"י יהודה אי כרבנן ופשמנו ליה מאי קא מיבעיא ליה אמר רבא
גדישים דשעורין דישאל הוו דהוו מטמרי פלשתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להציל עצמו בממון חברו
שלחו ליה אסור להציל עצמו בממון חברו אבל אתה מלך אתה [ומלך] פורץ לעשות לו דרך
ואין מוחין בידו ורבנן ואיתימא רבה בר מרי אמרו גדישים דשעורין דישאל הוו וגדישין דעדשים
דפלשתים (א) וקא מיבעיא להו מהו ליטול גדישין של שעורין דישאל ליתן לפני בהמתו על מנת לשלם
גדישין של עדשים דפלשתים שלחו ליה חבול ישיב רשע גזילה ישלם א"ע פ שגזילה משלם רשע הוא
אבל אתה מלך אתה ומלך פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו בשלמא למאן דאמר לאחלופי
היינו דכתיב חד קרא ותהי שם חלקת השדה מלאה עדשים וכתיב חד קרא ותהי חלקת השדה מלאה
שעורים אלא למאן דאמר למקלי מאי איבעיא להו להני תרי קראי אמר לך דהוו נמי גדישים דעדשים
דישראל דהוו מיטמרו בהו פלשתים בשלמא למאן דאמר למקלי היינו דכתיב ויתיצב בתוך החלקה
ויצילה אלא למ"ד לאחלופי מאי ויצילה דלא שבק להו לאחלופי בשלמא הני תרתי היינו דכתיב תרי קראי
אלא

נר מ"י פ"ח מהלכות
מוכז ומזיק הלכה [א]
ג' סגן שני פ"ח מוש"ע
ח"מ סימן שפ"ט ע"ג:
נ"ב מ"י פ"ח מהל'
מלכים הלכה ג':

תורה אור השלם

1. ולקחתם אגדת אהוב
וטבלתם בדם אשר בסף
והנעתם אל המשקוף
ואל שתי המזוזות מן
הדם אשר בסף ואתם
לא תצאו איש מפתח
ביתו עד בקר:
שמות י"ב כב
2. לך עמי בא בחדריך
וסגר דלתך בעדך חבי
כמעט רגע עד יעבר
ישעיה כ"ו כ
3. מחוץ תשבל רחב
ומחזירי אימה גם בחור
גם בתולה יונק עם איש
שכ"ה דברים לב כה
4. כי עקלה מות בחלוניו
בא בארמנותיו להכרית
עולל מחוץ בחורים
מירחות: ימיהו ט כ
5. ויהי רגע בארץ ויהי
אבק מצרימה לגור שם
כי כדר ורעב בארץ:
בראשית י"ב י
6. אם אמרנו נבוא העיר
והרעב בעיר ומתנו שם
ואם ישבנו פה ומתנו
הקנה או תשרה שלם
מתנה ארם אם יתנו
נתינה ואם ימיתנו
ומתנו: מלכים ב' ד כ
7. כי תצא אש ומצאה
קציע ונאכל דגשי או
הקנה או תשרה שלם
ישלם המבעיר את
הבערה: שמות כ"ב ה
8. פלך את יתחזק
שפר חרון אפו וצא אש
בציון ותאכל יסודותיה:
איכה ד' א
9. ואני אהיה לה נאם יי
חומת אש סביב ולכבוד
אהיה בתוכה:
זכריה ב' ט
10. ויתאוו דוד ויאמר
מי ישקני מים מבור
בית לחם אשר בשער:
ויבקעו שלשת הגברים
במחנה פלשתים וישאבו
מים מבור בית לחם
אשר בשער וישאבו ויבאו
אל דוד ואל אבא
לשתותם ויחך אתם לך:
שמואל ב' כ טו-טז
11. חבל ישיב רשע
גזילה ישלם רשע
החיים הלך לבלתי
עשות ע"ל חזו יתה לא
ימות: ויחזקאל לג טו
12. ואחריו שקא בן
אנא הקרי ויאספו
פלשתים לחיה ותהי שם
חלקת השדה מלאה
עדשים והקם גס מפני
פלשתים:
שמואל ב' כג א
13. הוא היה עם דוד
בפס דמים והפלשתים
נאספו שם למלקחיה
ותהי חלקת השדה
מלאה שעורים והקם
גס מפני פלשתים:
דברי הימים א' י"ג י
14. ויתיצב בתוך
החלקה ויצילה וך את
פלשתים ורשע יי תשועה
גזילה: שמואל ב' כג יב

מסורת הש"ס

(א) נביא נב. ע"ש;
(ב) גי' הרמב"ם בקדושת;
(ג) ס"א דמלא ועיין רש"י;
(ד) מהרש"ם מ"ו, (ס) פלא
פ"ע (מ"א) כ"ב נה. מנחות
ע"א: מ"כ פ' קדושה;
(ו) ג"א עליו, (ז) כס"א:
במתיבתא, (ח) וועי' מוספות
חולין נד: ד"ה כס"ט,

תורה אור השלם

1. ויבקעו שלשת
הגברים
במחנה
פלשתים וישאבו מים
במבאר בית לחם אשר
בשער וישאו ויבאו אל
דוד ולא אבה לשתותם
ויסך אתם לוי;
שמואל ב כג טז

מוסף רש"י

ואלו מפסיקין לפאה.
למה שמי פלות (מנחות
(ע"א): הנחל. כען נחל
איתן אשר לא יעברו בו
ולא חרע. קרקע קשה
מלא חרבות ואכזים שאין
רואי לזרע. ורש"י ב"ב
(נח): והשולית. קבולת
מי גשמים (שם) ואם יש
שם וירעה מכהן ומכאן
טעם פאה לכל אחד ואחד,
דהיא שולית מפסקת
לה (מנחות ע"א). ודרך
הרבים. ט"ו אמה (שם).

ה"ג קראי למה לי ולא גרסינן תרי: מדי גמרא שלחו ליה. לא נזכר אלא ללמוד הלכה כמו ששלחו לו ומאי ולא אזה: דענד לשם שמים. כיון דאיהא איסורא גבי איניש דעלמא: מתני' דרך הרבים. י"ו אמות מעגלות דדגלי מדבר יליפין במסכת שבת ד' (ה). גמ' סנה דידן קא חשיב מלמעלה למטה שש אמות או חמש אמות או ד' אמות פטור. דס"ל עד עד בכלל. ותנא כרא קחשיב מלמעלה למטה שש אמות או שש אמות חייב. וד' אמות פטור דס"ל עד ולא עד בכלל. וכולן שוין בד' אמות דפטור למנה דידן עד ועד בכלל למנה כרא עד ולא עד בכלל: ואפילו נשדה קוים. אפילו היתה שדה שקופלת ^א[נשם] האור מעל לגדר מלאה קוים שנות האש לצער זה ולדלג פטור: לא שנו. דפטור: אלא בקולחת. אש שקולה מתמר ועולה למעלה: אצל נכפפת. שהרות מטה אותה וכופה לגדרין ומפסיק השלשבת ודולגת לשון מורי. ליטנא אחרינא נכפפת אש נמוכה הולכת ונסרכת בעשבים ובקסמים שעל גבי קרקע הלך אפילו עברה דרך רה"ר רחצ מאל חייב: כמה דברים אמורים. דאש עברה דרך רה"ר פטור: שוליים. לקמיה מפרש: ר"א. במתניתין (ע"ב): אריטא דדלא. יאור קטן שדולין ממנו ומשקין שדות: מאן דאמר נהר ממש אע"ג דליה ביה מיא. דהואיל ורחצ הוא בדרך הרבים: מפסיקין לפאה. להניח פאה מכל אחד ואחד: הנחל שדה מכאן ושדה מכאן ונחל עמוק באמצע חייב להניח פאה מכל אחד ואחד: דרך היחיד. ארבע אמות: שולין. מתקצצין כמו מן השלל של ביצים (ב"ב דף טז). דבר אחר לשון שלל ומלקוח (במדבר לא) דבר המקוצץ: שמחלקה שלל לאגפיה. שמסקין אותן ממנה והן עושין פירות: באגני

או נהר: רב אמר נהר ממש ושמואל אמר אריטא דדלאי מ"ד נהר ממש אע"ג דליבא מיא ומ"ד אריטא דדלאי אי אית ביה מיא אין אבל לית ביה מיא לא תנן התם ^אויאלו מפסיקין לפאה הנחל והשולית ודרך היחיד ודרך הרבים מאי שולית אמר רב יהודה אמר שמואל מקום שמי גשמים שוליתן שם רב ביבי א"ר יוחנן אמת המים שמחלקת שלל לאגפיה מאן דאמר מקום שמי גשמים שוליתן שם כ"ש אמת המים ומאן דאמר אמת המים אבל מקום שמי גשמים שוליתן שם לא מפסקי דהנהו באגני

דברייתא מלמעלה למטה קא חשיב דענין אחר לא מיפרש אלא עד ולא עד בכלל דכח מקום ד' אמות כלמעלה מד' אמות ובמתניתין לא קתני עד דבארבע אמות פטור ואפילו קתני במתניתין עד כמו בצרייתא אין שייך להקשות דפשיטא דמתניתין לא מיפרשא אלא מלמעלה למטה ובצרייתא לא מיפרשא אלא מלמעלה למטה אלא שייך למפרך שפיר דמתניתין קתני עד ובצרייתא לא קתני עד אז שייך למפרך שפיר אי נמי בשניהם אין עד שייך למפרך שפיר דמתניתין קתני עד' אמות פטור ובצרייתא קתני חייב וא"ת אי בשניהם אין עד אמאי אכזרין לגבי מתניתין מלמעלה למטה ובצרייתא מלמעלה לימא מתניתין ד' אמות דוקא בלא עד ובצרייתא מיפרשא בעד ו"ל דכיון דלא קתני עד לא כחן סברה הוא דכי היכי דהך מיפרשא בעד הך נמי מיפרשא בעד ^א:
א שנו א"א בקדושה. אגדר קאי וגרס אצל נכפפת אפי' עד מאה אמה ולא גרס מאה מיל דמיל לא שייך בגובה ולפי הספרים דגרסי מאה מיל ז"ל דקאי אדרך רה"ר ואין נראה דהא בסמוך מיימי משנה דדרך הרבים ואמרינן עלה מאן מנה משמע דעד השתא לא איירי זה אע"ג דצרייתא דמניא כוותיה גרס מיל דברוח איירי ולא בגובה דקתני ועי' מ"מ שפיר קלמר תניא כוותיה דצרייתא מוקמה דקולחת: דרך הרבים מאן תנא רבי א"עזר ה"א. אמתינתין קאי והו' סתם ואח"כ מלמלות: **מאן דאמר נהר ממש אע"ג דלית ביה מיא.** ואע"ג דנדרשות הרבים דעי ט"ו אמות הכא כגי בצ' אמות מתוך שהנהר עמוק וגם יש בו קרירות מים שעוזרים בו תמיד: **א"ל מפסיקין לפאה ב'.** במסכת פאה (פ"ב מ"א) גרס בסקר המשנה דרך היחיד ואח"כ דרך הרבים ומפרש בירושלמי דמשום סיפא אינטרין למיתני דקתני הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיק לאילן דקמ"ל דאפילו דרך הרבים אינו מפסיק לאילנות ועוד [קאן] חשיב שם שזיל היחיד ושזיל הרבים הקצוב צימות החמה וצימות הגשמים והשתא שזיל היחיד אינטרין לאשמעינן דאע"פ שהוא קטן מדרך מפסיק מאחר שהוא קצוב ודרך היחיד אנטרין דס"ד כיון שאין קצוב לא מפסיק אע"פ שהוא רחב ושזיל הרבים אנטרין דס"ד אימנא דשזיל היחיד הוא דבעינן קצוב דעניות קצוב צימות החמה וצימות הגשמים אצל שזיל הרבים אע"פ שאין קצוב צימות הגשמים מפסיק קא משמע לן:

שמואלקת ש"ל לאגפיה. כשגדלה האמה מתמלאה מים צורות שיחין ומעירות ססביצומיה שמסקין בהם השדות:

הכונס פרק ששי בבא קמא

סא.

ה"ג א"א אמא דאמר טמון באש תרתי קראי אמה ל"י אצל הא לא נעי דלמה לי כלל קראי דחד קרא אנטרין לכל הפחות משום צעיר דטמון והא דכתיב וילינה לר"י הילנה שלא הניח לשרוף כדי שלא יחשיב בטמון ולרצון שהלך את המזיק שלא נחשיב לשלם אצל תרי קראי למה לי דלמ"ד לאחלופי אע"פ שאם לא היו עדשים היו צריכים לשלם אש מותר ליעול שעורים על מנת לשלם דמים מ"מ הוציר עדשים לפי שהיו מזומנים שם והיו רואים לפרעם תחתיהן ולמ"ד להליל טמון צמון חצירו מיציעא ליה בשעורין דלא חשיבי כל כך ובעדשים דחשיבי טובא אלא למ"ד טמון תרייהו למה לי וצקוטטרס גרס קראי למה לי: **מאי וא** אבה דוד אשתותם. הוה מני למימר אחד מהנך דמיציעא ליה עס טמון אלא משמע ליה דלכל מילתא דאיציעא ליה קאי ומכאן קשה לפי פירוש הקונטרס דמעשה בל לפיו ששרפו אנשי גוים והיו זה כלים טמונים דלפירוש זה ליה למימר דלא אצל דוד לשמות היינו שלא ראה להפטר מחמת שהוא מלך:

עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות. בגמרא מפרש ארבע אמות משפת קוים ולמעלה ונראה לר"י דאיירי שאין הגדר גבוה מן השלשבת שאם היה גבוה יותר מאי קמפלגי בין קולחת לנכפפת מה לי זה ומה לי זה כיון שהגדר גבוה מן השלשבת מה יכולה להזיק אלא ודאי בשאין גבוה מן השלשבת איירי ומיחי כשאין עני הדליקה גבוהין מן הגדר איירי שאם היו גבוהין מן הגדר מה מועיל שהגדר גבוה מן הקוים הרי הוא כאלו היתה המדורה על הגדר אלא כשעני הדליקה שיש לגדר איירי או נמוכים מן הגדר ועוד נראה דגבוה ד' אמות דקתני אע"ג הדליקה קאי שהגדר גבוה מעני הדליקה ארבע אמות וכן פסק בל להסיף בגמ' שמשפת קוים ולמעלה נמי צעין ארבע אמות אצל פשיטא דמתניתין אע"ג הדליקה קאי ולשון עבר לא שייך אש לא היה הגדר גבוה מעני הדליקה אע"פ שהשלשבת עולה למעלה מן הגדר:

והתניא עברה גדר ב'. אומר ר"י דאי גרסי' בצרייתא עד ובמתניתין לא גרסינן עד לא ינחא דלא שייך למפרך כלל דפשיטא דברייתא מלמעלה למטה קא חשיב דענין אחר לא מיפרש אלא עד ולא עד בכלל דכח מקום ד' אמות כלמעלה מד' אמות ובמתניתין לא קתני עד דבארבע אמות פטור ואפילו קתני במתניתין עד כמו בצרייתא אין שייך להקשות דפשיטא דמתניתין לא מיפרשא אלא מלמעלה למטה ובצרייתא לא מיפרשא אלא מלמעלה למטה אלא שייך למפרך שפיר דמתניתין קתני עד ובצרייתא לא קתני עד אז שייך למפרך שפיר אי נמי בשניהם אין עד שייך למפרך שפיר דמתניתין קתני עד' אמות פטור ובצרייתא קתני חייב וא"ת אי בשניהם אין עד אמאי אכזרין לגבי מתניתין מלמעלה למטה ובצרייתא מלמעלה לימא מתניתין ד' אמות דוקא בלא עד ובצרייתא מיפרשא בעד ו"ל דכיון דלא קתני עד לא כחן סברה הוא דכי היכי דהך מיפרשא בעד הך נמי מיפרשא בעד ^א:
א שנו א"א בקדושה. אגדר קאי וגרס אצל נכפפת אפי' עד מאה אמה ולא גרס מאה מיל דמיל לא שייך בגובה ולפי הספרים דגרסי מאה מיל ז"ל דקאי אדרך רה"ר ואין נראה דהא בסמוך מיימי משנה דדרך הרבים ואמרינן עלה מאן מנה משמע דעד השתא לא איירי זה אע"ג דצרייתא דמניא כוותיה גרס מיל דברוח איירי ולא בגובה דקתני ועי' מ"מ שפיר קלמר תניא כוותיה דצרייתא מוקמה דקולחת: דרך הרבים מאן תנא רבי א"עזר ה"א. אמתינתין קאי והו' סתם ואח"כ מלמלות: **מאן דאמר נהר ממש אע"ג דלית ביה מיא.** ואע"ג דנדרשות הרבים דעי ט"ו אמות הכא כגי בצ' אמות מתוך שהנהר עמוק וגם יש בו קרירות מים שעוזרים בו תמיד: **א"ל מפסיקין לפאה ב'.** במסכת פאה (פ"ב מ"א) גרס בסקר המשנה דרך היחיד ואח"כ דרך הרבים ומפרש בירושלמי דמשום סיפא אינטרין למיתני דקתני הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיק לאילן דקמ"ל דאפילו דרך הרבים אינו מפסיק לאילנות ועוד [קאן] חשיב שם שזיל היחיד ושזיל הרבים הקצוב צימות החמה וצימות הגשמים והשתא שזיל היחיד אינטרין לאשמעינן דאע"פ שהוא קטן מדרך מפסיק מאחר שהוא קצוב ודרך היחיד אנטרין דס"ד כיון שאין קצוב לא מפסיק אע"פ שהוא רחב ושזיל הרבים אנטרין דס"ד אימנא דשזיל היחיד הוא דבעינן קצוב דעניות קצוב צימות החמה וצימות הגשמים אצל שזיל הרבים אע"פ שאין קצוב צימות הגשמים מפסיק קא משמע לן:

שמואלקת ש"ל לאגפיה. כשגדלה האמה מתמלאה מים צורות שיחין ומעירות ססביצומיה שמסקין בהם השדות:

עין משפט גר מצוה

נו א מ"י פ"ד מהלכות
מקד מונח הלכה ג סמג
עין סט טו"ע מ"מ ס'י
מ"ח סעי' ג ד:
נו ב מ"י שם וגרס
בקדושת עיין במ"מ
טור ש"ע שם סעיף ה:
גח ג מ"י שם הלכה ג
טו"ע שם סעיף ד:
גכ ד מ"י פ"ג מהל'
מנחות עיין ה' ג:
ה מ"י שם הלכה ג:

רבינו חננאל

אמר רב פסא משפת
הקוצים ולמעלה. פירוש,
משפת קוצים ולמעלה
בעין גדר ארבע אמות, כך
פ"ח ז"ל. אמר רב לא
שנו אלא בקדושת אלא
בנכפפת. פ"י כגון אש
נקבת ושרפות מלשון
קדושה באפי' תכל אם היא
נכפפת. כמו קופצת. יש
ששתי קולחות. ופי'
עומדה כמו קולת של כרוב,
נכפפת הולכת ובאה. דרך
הרבים. מאן תנא דאמר
פטור, אמר רבא ר' אליעזר
היא דתנן במבטני ר'
אליעזר אומר שש עשרה
אמות בדרך רשות הרבים.
פ"ח ז"ל. יש מי שאומר
שיש בה שמונה אמות, כ"י
אליעזר דאמר אי יש לו
שש עשרה אמה בדרך
הרבים שידליק האש
באמצע פטור, הנה יבוא
לו שמונה אמות מזה הצד
ושמונה אמות מזה הצד
כשיעור ברייתא. ויש
אומרים מאן תנא דתניא
אם יפסיק דרך הרבים
פטור. ואמר רבא ר'
אליעזר היא דתני שש
עשרה אמה בדרך הרבים.
מאי שולית אמר רב
יהודה אמר שמואל מקום
שיחמי גשמים שולית. פי'
יורדין ונקיין מלשון כי
ישל ויחבר וכתיב וגם שול
תשלו לה. ור' יוחנן אמר
אמת המים המחלקת שלל
לאגפיה. פי' כשתמלא
אמת המים מתמלאין
גדותיה סביבותיה. אבל מי
גשמים לא מפסקי. הנהו

מוֹפֶה רַש"י
 אלא אם
 גבו גרבה ארבע אמות.
 חלל גובה ארבע אמות
 מפי המטר עד התקרה,
 כדי שלא ילחח האור
 בתקרה (ר"ב ב.). עד
 שיהא תחתיו מעויבה.
 "משורר" גלעץ ט"ח
 קרקע שלשה ספחים.
 שלח המצר התקרה
 תחתיהם של עליה ועל גבי
 ד' אמות (טו.), ובכירה
 אף היא על פרס משפוחים
 קדימה על חללה ואין עושין
 במורה היום גדול עוין
 שפועל במטר (טו.) שאין
 היום כזה גדול, טפח.
 מעויבה אין תחתיה (ר"ב)
 וראם הדיק. שלק
 היות המצר אף כפציו
 (טו.) אחר שיש סס כל
 השעורין הללו, ומשלם
 מה שהדיוק. ואל"פ
 ק מנכבד עלו המעשים
 להחזיק כלי השעורין
 הללו, שמה דילק במהם
 ואין לו מה לגסלם (טו.)
 היה דבר כפוח
 גלעץ, ועבר המוך
 לו, לגדעו. ונשאר עמו
 חיוב. אגד ואגדש, לפי
 שאין לו צימח בשביל
 העדן שהיה לו לבחוש
 (ע"ר ב.) ובכ"ז ע"ל
 עבר כפוח לו כר'
 וגדי סמך לו כר'
 פטור. אגדש ואגדש, דקס
 אגדש גרדש מניח, ששהיה
 העדן נהר דמחוי נקי
 ינקס, והר' דנקט גדי
 משום דמקומין גדי
 דחד ועד דחד, דנגדש
 ועד ליתא להקדש, הכי,
 דלוחטא דלחטא לגדושי
 ארע עבדים לגמור דגמא,
 ואידי דנקט גבי עבד
 כפות וסמך, נקט גבי דגדי
 כפות וסמך, ואידי דגדי
 אין למד הוה לו לבחוש,
 שחר אין לו עדת, ולא
 איז כפות וסמך נמי חיב
 דלחמין (ע"ל ב.) שזר
 תמטוס (ע"ר ב.).

מסורת הש"ס

(א) רש"ל מ"ז ו' ר"ט
ד"ל: למוחקר ומי' חס'
לעיל ד"ל פלג' א' רש"ל
מ"ז, א' שפועט מו';
(ד) כ"ד מ"ה (ס' שמונת כ"ה)
(ו) ג' רש"ל לרב כהנא
דלעיל.

רבינו חננאל

בעי אמרר אליבא דמאן
דיינינן דינא
דמסורות עשו תקנת גגול
במסור ומשחבב הגמור
ושקיל, אי לא, ועלאת
בתיקו, וקראנן כל יתיקו
דמסורא לקרא ולא
משחבב ולא שקיל ולא
מדי, ודאינו שפסן רבינו
הגאון כספר שבועות
שבע כמה נעשו ונטול מן
המסור חצי מה שנעשו,
דקראנן לן ממוק המוטל
בספק חולקין, ותיקו
דמסורא ספק הוא, ובחרי
אמרין המסור הוא מכו'
אבות וניקוק ולא קנסא
אבות אלא ממוקא הוא,
והוא מפורש בתחלת
המסכת, ולא עדי אלא
דחזין סוגיא דשמעתא
במסקנא עשו תקנת גגול
במסורא ממוק חבירו
בדין, ונשבע ושקיל.
ההוא גבש דבש
בכספתא דחבריה וכו'.
בש, פי' בעיטה שהיא
רפיסה ברגל. בכספתא,
היא ארנו שמשימין שם
הכסף. א"ל רבי יומא רב
אשי טענו כסא דכספתא
בבירה מאי, אמר ליה
חזינא אי אינש אמר הוא
וכו', פרי' וצ"ל שמע
מינה עשו תקנת גגול
במסורא ממוק חבירו
בדין, ונשבע ושקיל. וד
נש אפקיד בהדיא חברה
חד שק צדור ואירעו אונס.
הדין הוא אמר סיגין הוא
מלא ואדורו אמר
מיטבטין הוא מלא. אתא
עובדא קומיה דרב ואמר
הרי זה נשבע ונטול, ר'
יהון בעי מהו שיטענו
דבתי' כו' אינש ראוי לו.
נשמעינן מן הדא ארסא
דבר וזאת אפקיד בבי חד
בר נש לטרא דרהבא,
מית בר וזאת ומית ארסיה
מלא וזאת, אתא עובדא
קומיה ר' יושעאל בר'
יסי יטאמא מאן לא ידע דכל
מה דאית ליה לארסיה
דבר וזאת, דבר וזאת הוא,
דיתיהבון לבנו דבר וזאת.
הוא ליה דבר וזאת בין
ברנ' בין ונבין (ו) ויקרא
אמר יסבון ברנ' וביא
פלגיא (ומאן) [וכד']
דדקא רבן יסבון פלגא.
(דמרי') [דמך] ר' ישמעאל
בר' יוסי, אתא עובדא
קומיה ר' חייא אמר אי
מאן מן הדא יתא את
שמע מינה כלום, ויתיהבון
לבנו דארסיה, אמר ליה
מריה דפקדונא כבר יתבת
פלגא, אמר ליה מה שנת
על פי ביד נתת, ובי
שאה נתת על פי ביד
אתה נתת, מהו דיימר
בנויה דארסיה לבנויה
דבר וזאת הו' לן מאן
דנסיקין, יכילון למימר להו'
לחן מה שנעשה על פי
ביד נעשה, מהו דיימר
דקרא לברנ' וביא חלוק
עמכון, ויכיל למימר להו'
מציאה מצאנו, אמר ר'
יצחק לית בין דקרא
לברביא אלא כמי שניתן
להם במתנה, א"ל רבי דא

הכונס פרק ששי בבא קמא

סב.

עין משפט
נר מצוה

כא מ"י פ"ד מהל' נ"מ
ה"ל יא סמך עשין סט
טוש"ע ח"מ סי' מ"ח ספי'
ד':
כא ב מ"י שט טוש"ע שט
ספי' טו':
כא ג ד טוש"ע ח"מ סי'
דלא ספי' ד':
כא ה מ"י פ"ד מהל'
נ"מ הל' יב ופ"ו
מהל' חובל ומוק הלכה ח'
סמך עשין סט וספי' ע
טוש"ע ח"מ סי' מ"ח ספי'
יג וספי' ז ספי' ז וספי' שפס
ספי' א':
עא ד מ"י פ"ד מהל' חובל
ומוק הל' ז סמך עשין
ע טוש"ע ח"מ סי' שפו
ספי' א':
עא ז מ"י שט פ"ח הל' ז
ספי' טו':
ספי' שפס ספי' ז רב אלפס
במקומו ועוד כפי' יד
מקור:
עכ ט י כ מ"י שט פ"ו
הל' יח סמך עשין
טוש"ע שט ספי' א':
עג ד מ"י פ"ד מהל' עדות
הל' ד ופ"י מהל'
מכיה הל' ה סמך לאון
רד טוש"ע ח"מ סי' נג'
ספי' יג וספי' רט ספי' ח':
עד ב מ"י פ"ד מהל'
גזילה ספי' ג סמך
לאון קפו טוש"ע ח"מ סי'
שטנ פ"ו:
עג ג מ"י פ"ד מהל'
מכיה הלכה א סמך
עשין פט טוש"ע ח"מ סי'
רה ספי' א':
עו ס מ"י פ"ד מהל' עדות
הלכה ד סמך לאון רט
טוש"ע ח"מ סי' נג' ספי'
יג:

גליון הש"ס

גמ' עשו תקנת גגול
במסור. עין לעיל דף נד
ע"א חס' ד"ה תמור.
ולקמן ע"כ חס' ד"ה ילאו
שערות:

מוסף רש"י

תלזה וזבין. מי שחלו
אזו או עשו לו יסורין עד
שמכר וקבל הדמים ואמר
ולא חלי, וזבניה זבניה
ולא יוכל לחזור בו (רשב"ם
ב"ב מה).

במה דברים אמורים במדליק בתוך שלו והלכה בתוך
של חבירו אבד במדליק בתוך של חבירו משלם כל מה
שבתוכו. כלומר דנדר שדרכו כגון מורגים וכלי צקר אבל ארנקי
נגדים לא מחייבי רצון אע"פ שדקדקנו וכלל המ' דלעיל שיהא

משלם כל מה שצמחו לרצון כמו
לר' יהודה המ' מילי היכא דקמני
ומודים או היכא דקמני דברי הכל
אבל הכא צמח דברים אמורים קמני
ורצון מילתיהו מפרשי ולא אמילתא
דברי יהודה קיימי:

שאינו משלם אלא דמי שעוריהם.
במדליק בתוך שלו איירי
דאי במדליק בתוך של חבירו שעורין
והגדים חטין למה לא שלם חטין
כיון דחזי להו ובסמך מדמי להו נמי
לנותן דינר וזכ לאשה ופסעה זו
משמע דהיינו מדליק בתוך שלו והלכה
בתוך של חבירו:

לרבי יהודה דמחייב על נוקי טמון
באש בו'. לרצון נמי הוה
מזי למימר דעשו תקנה בצירה בכל
דבר ונגדים מורגין אלא רצונא
אשמועי' דלרבי יהודה אפי' ארנקי
נגדים עשו תקנת גגול:

עשו תקנת גגול במסור או א.
כתב רב אלפס כגון שיש
עדים שמסרו ואיצד ממונו ואין יודעין
כמה מיקו וכל מיקו דממונו לקולא
ובשם רב האי גאון כתוב שישבע
ויטול מתנה שכל מיקו דממונו
מולקין ואין נראה לר"י לחייב כלל
משום מיקו ור"ת מפרש דהך צניא
כשהמסר מכחיש את הנמסר דומיא
דגגול שבשבעות דגולן מכחישו אבל
אם המוסר עלמו אינו יודע כמה
ישבע נמסר כמה הפסיד ויטול ולר"י
נראה דהך צניא אפילו אין המוסר
יודע דומיא דתקנת גגול כשזו שאין
המנציר יודע כמה הפסיד הנקח
דמנציר ליה צמסור אי עשו תקנתא
או לא:

מי מנחי אינשי מרגניתא בכספתא
או א. אפילו יש עדים שהיה
בו מרגניתא מצניא ליה דשמה לא
אצעי ליה לאסוקי אדעתיה להאי
ולא אמרינן מאי הוה ליה גביה
דאוקייה כיון דלא רגילי אינשי
לאנומי כלל ולא דמי לדינר וזכ דלעיל
דאצעי ליה לאסוקי אדעתא טפי
דפעמים שאומר כי דירא שאס
היתה יודעת שהוא של וזכ ליה היתה
או לא:

שומרתו ולא דמי נמי לארנקי נגדים דרגילין טפי דמנחי מרגניתא בכספתא ואין לפרש דלענין שבעה מצניא ליה אי עשו תקנת גגול
והא נאמן לומר שהיה צו מרגניתא דא"ל מה היה אומר לרב אשי לאו היינו מתני' מה ענין זה למשנתנו:
מה בין גולן לחמסן. בלישנא דקרא אין חילוק צניעה והכא קצעי מה בין גולן דרצון לחמסן דרצון דמנחי צפ' זה צורך (סנהדרין דף
סה) הוסיפו עליהם הגולנים והחמסנים ומפרש גולן לא יהיה דמי וצניעותא חרש שוטה וקטן כדמוקיי ליה התם דאין פסול מן הסורה
אלא משום דרבי שלום: **חמסן יחייב דמי.** וכשלא אמר רואה אני כדמפרש אבל מן הסורה אינו פסול אלא היכא דלא יחייב דמי
אלא היכא דיהיב דמי כשר אע"ג דלא אמר רואה אני אע"פ שעובר על לאו דלא תחמוד הא אמרי' בפרק שנים אוחזין (ב"מ דף ה' ושם
ד"ה גל) לא תחמוד לאינשי בלא דמי משמע להו והיה דקון מכילתין (דף ק"ט). דמיימי מתמם בני יהודה דאפילו היכא דיהיב דמי הוה כאלו
נטול נשמתו לאו דרש גמורה היא אלא אסמכתא בעלמא דחמסן דקרא היינו גולן דלא יהיב דמי וא"ת כיון דחמסן דיהיב דמי פסול
מדרכין א"כ כי אמרי' צפ' שנים אוחזין (ב"מ ד' ה' ושם ד"ה גל) אלא הא דאמר רב הוה משציעים אותו שבעה שאינה צרשונה נימא מיגו
החשד כו' ומשני מורה ואומר דמי קהיצנא מ"מ מה מירץ כבך אס הוה מעבד הפקדון צידו ורואה לפרט דלמינן בעל כרחו של
בעלים הרי הוא חמסן ופסול לשבעה מדרבנן ואכתי נימא מיגו דחשד כו' וי"ל דמ"מ בגולן דאורייתא אין להוכיח שלא היה חשד
אשבעתו ועוד דחמסן דרצון כשר הוא ואינו פסול עד שיכריזו עליו כדאמר צפ' זה צורך (סנהדרין ד' טו') ואפילו אם הוא ידוע שנעשה
חמסן בענין זה שמה לא ראו חמסנים לפסולו כבך וגם לא להכריזו אלא דוקא כי שקיל ומוטף בזרוע בעל כרחיהו דבעלים והמקשה
דקא פריך נימא מיגו דחשד כו' אע"ג דהא ודאי קים לן בגולן דרצון צני' הכרה ואינו נפסל עד אחר הכרה כל עיקר לא הוציא
דברי רב הוה אלא משום דמקשה והא קעבר בלא תחמוד א"ל הרי מקשה כיון שפטר עצמו צמח גגול או נאכזר ואינו
משלם דמים אלא לפי שאינו רואה לישבע ואם היה פוטרו לא היה שבעה לא היה משלם כלום א"כ נימא מיגו כו' ומשני מורה
ואומר כו' וגם אם היה פוטרו מן השבעה שמה כמו כן היה משלם דמים לפי שמעבד הפקדון צידו ולהכי לא חשד אמונא:

פסולה

בריה דרב אריא לרב מה בין גולן לחמסן א"ל גולן לא יהיב דמי חמסן יחייב דמי. אי יהיב דמי חמסן קרית ליה, והאמר רב הונא תליה חבין וביניה זבניה. לא קשיא דאמר רצוה אני הא
דלא אמר רצוה אני. פי' אצ"ג דיהיב דמי כיון דבעל כרחיה שקיל ולא אמר הגגול רצוה אני חמסן קרית ליה.

המשך הנספח בעמוד הבא.

מסורת הש"ס

(א) [מוספתא פ"ח]
(ב) תורה טו: א. ס"א
(ג) שבת שור, ד. [מוספתא
פ"ח, ט] [נאמן ע"כ
חזקת ר"ש בן אלעזר וכו']
(ד) חזקת ר"ש בן אלעזר וכו'
(ה) ס"א חזקת
(ו) מיר טז: ח. [גיטין ג'
(ז) נדף ע"ז: ח. [שם]
(ח) [ג'ל סמא וע"ש], ג' ז"ל
כפ"ח דלגלג מ"ה,
(ט) ד"ה מרין

הגהות הב"ח

(א) ג' אמר ר' הונא
עשיתו עמנו כח' ויבית
אמר ר' נחמן:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ישוע הבן ב'י
ישוע חרדישני, ז"ל וישע
מתרגמין ופרק (שמות ד')
ועי' רש"י פ"ד דף ד' ע"א
ד"ה לה שט:

הגהות מהר"ב

רנשבורג
(א) ג' שאלו בי עון אלא
שן אותה הו', עין שטת
מקובלת ומהש"א ח"א
כחז בענין אחר ודבריו
תמוהים קצת מסוגלה
דכמות דף ס ע"א דנוח
יונק בשבת:

לענין רש"י

פלידרא"א [פלידנדר"א].
להאנה.

מוסר רש"י

הנה, מיייל (חורין ג)
ע"ש פלידנדר"א זלען,
זעק מכלל לט, כמו
גנוח גנח דאמיה דקוסקא
(תמורה טו:),
(לש"מ)
מוזיין, בהמה דקה אין
יסולס לשומרה והלכת
ודעה בשדות אחרים (שם),
מכא אתא רב לבבל,
וקבע ישיבה בסורא,
דשמואל הו'י בהרדעא,
אכל שמקרא לא, ואע"ג
דנעניי דמשנה ישיבה
לכלל דהספד והמסגר עמו
לא ספקה תורה מה
(גיטין ג'), שבוע הבן,
מילה שאל לטור ז'
(רשב"י ב"ב טו:), ישוע
הבן, פדיון (ע"ז ד.)

מרובה פרק שביעי בבא קמא

פ.

עין משפט
נר מצוה

קלז א ב מ"י פ"ה
מהלכות מקן ממוין
הלכה א סמך טור סו
טו"ח מ"י טט:
קלז ג ד מ"י שם ה' י
סמך שם טור ו"ט:
מ"מ סמך טט סוף ד:
קלז ה ו מ"י פ"ח
מהלכות נדרים
הלכה יג סמך לאוין רנז
טו"ש פ"ח י"ד סמך רט
סוף פ"ח:
קבז ד מ"י פ"ה מה' מקי
ממוין הלכה ב סמך
עשין סו טו"ש פ"ח סמך
טט סוף פ"ח וטוין טו"ז:
קבא ח מ"י שם הלכה ח
סמך שם טור מ"ח
סמך טט:

רבינו חננאל

ובלבד שלא יראה את
(הענינה) (הענינה) שבת
ל' יום. פ"י אחרונה כמו
הלכה חזקת, כלומר
התאחר. ת"ר משה
בחסדי גזר שהיה גזר
מלבו ושאלו הוראים
ואמרו אין לו תקנה עד
שינק חלב עד רותח
משחרית לשחרית. פ"י
מוציא קול כעין שעול
ומשלך דם. רשב"א
אומר מגדלין כלבים
כופרים וחולות ורופים
וחולדת הנאנין מפני
שעשויין לנקר את הבית.
פ"י כלב קטן שצווח
בבליה במדברות.
וחולות וקופדין. קאת
קופדי, שמה קנה קפוד.
חגום קופרא בלשון
ישמעאל קפרא. מאי
חולדת הנאנין אמר רב
יהודה שרצא וחוצא.
איכא דאמרי חרוא וקטני
שקי ורעיא בני ורדני.
מאי שרצא דמיתו שקי.
א"ל רב אדא בר אבהב
לרב הונא דידך מאי א"ל
דידי קא מנשא להו
חובה. פ"י שם אשתו.
חובה תקרינהו לבנה.
פ"י ז"ל דה"ק וכו' ורצה
היא לקבור את בניה שלא
תהא עוסקת לגדלם אלא
עוסקת לגדל את הצאן.
והוא כסגנה שרצאה
מלפני השליט. רב
ושמואל ר"א אאקלעו לב
שבוע הבן, ואמרי לה לבי
ישוע הבן, שבוע הבן, פ"י
לבית המילה. ישוע הבן,
פ"י יום לדת הבן, דכתיב
והמליטהו זכר. ישוע
ומילוט, אחד הוא. והיה
מנהגם ליינס לכבד אבי
הבן בשבועות זכר.

והטבת לוקח ושוהה. פ"י בקונטרס עד יום השוק ובלבד שלא
ישהה העגונה שזהם שלשים יום אחר השוק שלקח באחרונה
לא יעלה לה שלשים יום אחר השוק וקשה דמוספתא (פ"ח) גרס
יומר מלי' יום וא"כ לפי המוספתא יכול להשהות אחר יום השוק ועוד
קשה דלעיל גבי רגל קרי לה אחרונה
והכל קרי לה עגונה ועוד שלא הזכיר
התנא יום השוק כלל וגרסה לר"י לפי
שהטבת רגל לקנות כמה בהמות
ביחד ומותר להשהות ובלבד שאפי'
העגונה שזהם אותה שנשאלה יחידה
אחר חצותה שלא ישהה יותר מלי'
יום אף על פי שאי' יחידה וממילא
ככל הספרים גרסינן שלשים יום
ולא גרסינן יותר:

מהו להשהות קבוע מיניה. אין
נ"ל דפליגי רנן עליה דר"ס
כדפי' בקונטרס דמהו להשהות קודם
הרגל קבוע מיניה ואמר להן מותר
ולאו דוקא נקט קושרה אלא אורחא
דמלתא נקט שדרכן היה לקשור
בהמה דקה לכרעי המטה כדאמר
באלו טריפות (חולין דף נד:). חזל
היו לא מן המטה עד תשעה טפחים
וטהור ופירש שם בקונטרס שצנך
הוא רחל לקשור בהמה דקה בכרעי
המטה כדכתי' אפרו חג צעובים עד
קרנות המזבח שהיו קושרין הקרבנות
בכרעי המטה עד ציציתיהו לקרנות
המזבח אי נמי נקט קשרו לשמעונין
דאפילו צקאזים אסור לגדל כ"א
להשהות ומוספתא (פ"ח) נמי משמע
דאף קודם הרגל לא שרי להשהות אלא
בזית דהכי קמיי' בהדיא אצל מגדלים
קודם הרגל ל' יום ולא שמהו יחידה
ורועה שזק אלא קושרה בכרעי
המטה שאלו לר"ג כ':

דקמייני שקיה. פ"י שוקי דקין
ולחכי נקרא חרלא
שהחליץ ניכר בין השוקים וממון
שזן דקיס ונחליץ גזוהים ומשום
הכי תנן וצ"ל דלחלות חולדות
הסנאים רבי יוסי אומר צ"ש מטמא
כזית במשא וכעשה צמגע דממון
שרגליה גזוהים ודקיס מספקא להן
שמה לאו היינו חולדה דקרא ויש לה
תורה נבילה או שמה היינו היא ויש
לה תורת שרץ והאי דמסיים ומאי
שרלא דמתמאי שקיה ה"ק ומאי
שרלא חולדה דכתיב קרקא שאין
ספק דמתמאי שקיה שהי' רגליה
קירות ונרצת על הארץ וכן
נראה לר"ת:

חובה תקרינהו לבנה. פ"ח
במהמה וכו' דרכה לקבור
בניה שאין עוסקת לגדלם אלא עוסקת
לגדל כאן והיו כסגנה היוצאת מלפני
האב כדאמר רב אבהו לרב הונא לידך מאן
מקיף להו אמר ליה חובה א"ל חובה תקרינהו לבנה ואין שייך לפרש שם אלא לשון קללה אי נמי יש לומר אין יראה שמענש בקבורת בניה:
מבי אתא רב לבב. פ"י בקונטרס והיו מתישנין שם מפני ישיבתו והיו רוב שדומיהן מישראל וכענין זה פ"י בפרק קמא דגיטין (דף ג'
והס' ט) עשיתו עצמנו ככרץ ישראל לגיטין מכי אחת רב לבב ועשיתו בקיאלין לשמה מתוך שהרבה ישיבות וקשה לר"ת
דא"כ מאי פריך התם מממני' דעכו כחך ישראל לגיטין אצל בבל לא והלא המשיניות נשנו קודם דאחא רב לבב ומפרש"ת התם מכי
אחא רב לבב והורה לנו שמימות ימינו והמסגר שגלו לבב דינה להיות כחך ישראל לגיטין בקיאלין לשמה וכן כאל לענין
בהמה דקה שיש שם רוב ישראל וכן יש צריך בכל מערבין (עירובין דף כה:):
לבי ישוע הבן. פ"ה פדיון הבן וכן הערוך וקשה דלע"ג דמתרגמינן פדיון פורקן מ"מ אין שייך לשון ישועה ור"ת פ"י שגולד שם בן
ועל שם שגולד נוסע וממלט ממני' אמו דכתיב והמליטהו זכר (ישעיה סו) נקט לשון ישועה והיו רגילין לעשות סעודה:
נפק

והטבת. המקבץ את הבהמות ליום השוק: לוקח ושוהה או לוקח
ושוהה. עד יום השוק שלשים יום למקחו: ובלבד שלא ישהה אס
העגונה. המאחרת למקחו שלקח סמוך לעת השוק לא ישהה אותה
לאחר יום השוק להשלים שלשים יום למקחה: העגונה. מאחרת

כמו הלהן מעגנה (רות ה) תאחרנה
מלהשאל: אלא קושרה. ורנן פליגי
עליה דרבן גמליאל: גונה. פלידרא"א
זעק מפני כחז הלז לא היה יכול
להשיב רוחו: לטעים מוזיין. רועה
שדות אחרים וגזל את הרצים:
שהיו מרעין. בהמה דקה שהן
בחושיין: ואע"פ שהיו חורשין סמוך
לצפיסה. ולא היו רועין שדות אחרים
ומשום חורשין ליכא גזל דאמר לעיל
אכל מגדלין בחושיין ולקמן (דף פא.)
נמי בתקנת יהושע תיקן שלא יקדי
בעל היער על כך אפי' הכי נעשו
מפני שגדה קטנה הייתה ציניהם ושל
אחרים הייתה: רועה. בהמות שלו:
שעשה פשוטה. שלא לגדל בהמה
דקה עוד: כלבים וחזירים. מן
במתימין' דאסור לגדלן: חיה דקה.
כלבים וזעזעלין: כלבים וזעזעלין.
קטנים וננסים הם. ל"א כלבים גדולים
של צידים ואין מוזיין: חולדות
סנאין. גדולות בסנה: לנקר אס
הבים. מן העכברים: וורדני. סנה:
דקטיני. דקיס: דמתמאי שקיה.
שוקיה גזלין: צנצל כחך ישראל
שמיס גלות ימינו רבו שם תלמידים
ומתישנין שם ציטז קצוע: דידך
מאי. הלא יש לך בהמה דקה:
חובה. שם אשמו: תקרינהו לבנה.
שמה סמוך עליה והיא אינה יכולה
לשמו: מבי אחא רב לבב רבו
מתישנין שם מפני ישיבתו. לישה
אחיהא הוא כל ולמנו להוסי' כן
שראה שם רוב ישראל וישו קצוע:
שזעזע. צרית מילה על שם שעברו
עליה שזעזע ימים: ישוע הבן. שמו
שעשין לפדיון הבן כזכר. * ישוע
מתרגמינן פורקן כמו פדיון: רב לא עייל
קמיס דשמואל. טעמא אמרינן לקמן:
שמואל

ר' ישמעאל אומר מגדלין כלבים כופרין
מפני שעשויים לנקר את הבית מאי חולדות
סנאים אמר רב יהודה שרצא
חרצא ואיכא דאמרי' חרוא דקטיני שקיה ורעיא
בני וורדני ומאי שרצא דמתמאי שקיה
אמר רב יהודה אמר רב עשינו עצמנו ככרץ
ישראל לבהמה דקה א"ל רב אדא בר אבהב
לרב הונא דידך מאי א"ל דידך קא מינטרא להו
חובה א"ל חובה תקרינהו לבנה כולה
שניה דרב אדא בר אבהב לא אקיים ורעא
לרב הונא מחובה איכא דאמרי אמר רב הונא
כאין ישראל לבהמה דקה מכי אתא רב לבב
לבי ישוע הבן ואמרי לה לבי ישוע הבן רב לא
עייל קמיה דשמואל שמואל

השליט ומיהו צפרק שני גזרים (מיר דף טו: ושם)
גבי הקפת הראש אין שייך לפרש כן דאמר ליה רב
מקיף להו אמר ליה חובה א"ל חובה תקרינהו לבנה ואין שייך לפרש שם אלא לשון קללה אי נמי יש לומר אין יראה שמענש בקבורת בניה:
מבי אתא רב לבב. פ"י בקונטרס והיו מתישנין שם מפני ישיבתו והיו רוב שדומיהן מישראל וכענין זה פ"י בפרק קמא דגיטין (דף ג'
והס' ט) עשיתו עצמנו ככרץ ישראל לגיטין מכי אחת רב לבב ועשיתו בקיאלין לשמה מתוך שהרבה ישיבות וקשה לר"ת
דא"כ מאי פריך התם מממני' דעכו כחך ישראל לגיטין אצל בבל לא והלא המשיניות נשנו קודם דאחא רב לבב ומפרש"ת התם מכי
אחא רב לבב והורה לנו שמימות ימינו והמסגר שגלו לבב דינה להיות כחך ישראל לגיטין בקיאלין לשמה וכן כאל לענין
בהמה דקה שיש שם רוב ישראל וכן יש צריך בכל מערבין (עירובין דף כה:):

לבי ישוע הבן. פ"ה פדיון הבן וכן הערוך וקשה דלע"ג דמתרגמינן פדיון פורקן מ"מ אין שייך לשון ישועה ור"ת פ"י שגולד שם בן
ועל שם שגולד נוסע וממלט ממני' אמו דכתיב והמליטהו זכר (ישעיה סו) נקט לשון ישועה והיו רגילין לעשות סעודה:
נפק

פא.

קמבא ח מיי פ"ה מהל'
זקין ממון הל' ג
ס' א סמנ עשין ס' טור
ח"מ סימן רעד:
קנב ג ד מיי סס ס' כ
טוח"מ סס:
קנא ה ו ז מיי פ"ב
מלכות נכלס
הלכה ו הלכה ח והלכה ט
והלכה י סמנ לחזין רפ
טוש"ע י"ד סימן רלז סעיף
ט:
קנב ח מיי פ"ה מהל'
זקין ממון הל' ג ס'
ד סמנ עשין ס' טוח"מ
סימן רעד:

שיהו מרעין בחורשין.
 שיהא כל אדם מוילך
 בהמותיו לרעות ביער של
 חצרו ולא יקפיד בעל
 היער, משום ללא לקצירה
 קאי (ערוכין יז.) ומה
 מצוה קונה מקומו.
 לקופר שם (סוטה מה:).
 מן הלבוש. ויהי הקשר
 שחלל הפקע פקוק וסמוס
 בה (ברכות כח:).

שיהו מרעין בחורשין ומלקטין עצים
בשדותיהם ומלקטים עשבים בכל מקום חוץ
מתלתן וקוטמים נטיעות בכל מקום חוץ
מגורפיות של זית ומעין היוצא בתחילה בני
העיר מסתפקין ממנו ומחכין בימה של
טבריא ובלבד שלא יפרוס קלע ויעמיד את
הספינה ונפנין לאחורי הגדר ואפילו בשדה
מליאה כרכום⁶ ומהלכים בשבילי הרשות עד
שתרד רביעה שניה ומסתלקין לצדי הדרכים
מפני יתידות הדרכים והתועה בין הכרמים
מפסג ויעולה מפסג ויורד⁷ ומת מצוה קונה
מקומו: שיהו מרעין בחורשין אמר רב פפא
”לא אמרו אלא דקה בגסה אבל דקה בדקה
וגסה בגסה לא וכל שכן גסה בדקה דלא:
ומלקטין עצים משדותיהם⁸ לא אמרו אלא
בהזימו והיני אבל בשאר עצים לא ואפילו

במחזורי י"א אמרן אלא במחזורין אב"י
בתלושין לא ואפ"י במחבורין י"א אמרן אלא
בלח אבל ביבשים לא ובלבד שלא ישרש:
ומלקטין עשבים בכל מקום חוץ משרדה
תלתן למימרא דתלתן מעלו לה עשבים
ורמיניה ^{ט"ז} תלתן שעלתה עם מיני עשבים
אין מחייבין אותו לעקור אמר רב ירמיה לא
קשיא כאן לזרע כאן לזירין לזרע קשו לה
עשבים דמכחשי לה לזירין ^א מעלי לה דכי
קיימי בניי עשבים מירכבא איבעית אימא
יכאן לאדם כאן לבהמה דכיון דלבהמה הוא
דורעה עשבים נמי מיבעי לה ומנא ידעינן א"ר
פפא שאריה משארי לאדם לא שאריה
משארי לבהמה: וקומטין נטיעה בכל מקום
חוץ מגרופות של זית פ"י ר' תנחום ור' בריים
משום זקן אחד יבית כביצה בקנים * ובגפנים
מן הפקק ולמעלה ושאר כל האילנות מן
אובש של אילן ולא מן חודו של אילן מן חדש
שאינו עושה פירות ולא מן ישן שהוא
עושה פירות ממקום שאינו רואה את החמה

המשפחה למען מימיו ורבים
רבים אין נאשרים ומימי דני
מתנאי יהושע ויש לחלם
ומחברין בימה של מב
נמי לכל אדם ול
השכנים זה עם זה אבל
שהוא שלהם **אין** מחייבין
עמיד לטעם לפי שמספיקין
שמעם שאין אסור בהנחת
למה לא נחייבנו דהא איכא
(פ"ה מ"ו) הלאה ירק בדרס
לכשחזור חוקטנו וסופין
אומן לעקור דליכא איסורא
ושום מקיים בכללים ליכא
דלמר בפרק בתרא דע"ז
בכללים לוקא ולאן מלקות
איסורא בעלגתא הוה א"ל

נטיעה מפני שמפסיד את הגרופיות:
הפחיתול. המוות וכל שכן מעיינות
 המים יהיו מיותר יחושבי: **ומחזין**.
 ומתילן חכה ללד דגים: **משה** ש
 ואע"פ שחלק נפחלי היתה
 כולה כדאמרין לקמן [פ"ט]: **שלא יפרס**
 קלע. דרך צידים חלוקים ימדות
 לעשות וקרי קנים במים להלכוד שם
 דגים ודגרין וכן נקומטין גזיר ובאכר
 (שלא יפרס) ו"י (שלא יפרס)
 קלע) מפני שמעכב ומועמד את
ההפסיד: **לאחורי הגדר**. לקמן) **פרש**
 לא נראה לא נראה חלק לפרול הימנה
 נכוד לקנה ואע"פ שפול את הגדר:
ומהלכין שצבילי הרשות. סתם בני

(א) [מענית ו: ב] [עירובין
ז. סוטה מה: סנהדרין
מז: ג] [כלאים פ"ב מ"ה],
(ד) רש"ל מוחק זה,
(ה) [ע"ב], ו' אבל בערוך
שבי' הרשות היינו
שבי' ספן רשות לזני אדם
כלומר אינן מופקדים להביס
אלמא יש להם בעלים ועיין
בספר ת"ח, ז' דלית
רש"ש, ח) [ז"ל רבנא],

(א) גמ' מעלו לה עשבים
דכי: (ב) רש"י ד"ה חוץ
משדה וכו' מין קטנית. נ"ב
ובמסכת ר"ה דף יב ע"ב
פרש"י דהוא מין תבלין:

נב' ובגפנים מן הפקק
ולמעלה. עיין צ"צ דף פ
ע"ב תוס' ד"ה צקלים:
רש"י ד"ה ומלקטין עצים
וכו' למאכל בהמה. עיין
צ"מ דף קו ע"א תוספות
ד"ה הני מחלו: תוס' ד"ה
כאן וכו' ההוא דחזין
משדה תלתן. עיין משווא
מהרשד"ס סימן רלג:

פנגור"א [פינוגר"ר].
חילבה (גרגרנית יוונית,
צמח המשמש למבלין).
גז"ר [גור"ג]. מלכות
לדגים. ווכ"א [וינ"א].
מלכות לדגים (בגרמנית).
טודילי"ש [טודיל"ש].
גבעולים קנים.

וישוהו מרעין בתורין, פי
 כערינן קוץ תרגום יו
 חורסא ומלקטין עצים
 משדודתין, וכל אביר אל
 בנהו, ורעין, פי הומי
 חורסא, הניי קוצין, וקטמין
 נטעין בכל מקום, חרין
 מגדודין פי יוד, פי ר
 פי וחסת, פי ר נוח
 בויח כביצה מחרה, ושאר
 כל האילנות מחובו
 אילן, פי ענפים שברדק
 שמחבין תחתיו, ולא
 מחזיר, עיקר לבו של
 אילן, וזה שאמר מחובו
 של חרשן שאינו עושה
 פירות ומקום של
 רואה את החמה, וזה
 מפורש בתלמוד הכי דמי
 מן הגזע והי' מן
 השמש, אי' רוחן של
 שראר פי חמה זהו
 העולם מן הגזע ושאינו
 רואה פי חמה זהו העולם
 מן השמש.

נשאל אם צעט מותו קנאו לקבורה ואין בעל השדה מעבד עליו:
דקה. צהמה דקה ציער גסה שאינה מכלה את האילנות: **אצל**
פסולשין. אחרי שטרע עליהן בעל השדה ותכלן אסור ליטלן דרעמיה
יבשין. דעתו עליהם לאור: **אין מחייבין אותו לעקור**
העשבים ממנה משום כלאס לפי דבוע כרחו עתיד ליטלו
תפסיד את ההלתן: **כלא.** שהלתן עומדת לירע: **כלא** שורעה
 לאכול הוירין טודיל"ש צלע"ז: **דמירצבא.** מתפשטת וגודלת על העשבים
 ונעשין לה סמיכה כעין דלת"ה של כרס: **ומנא ידעין.** אם זרעה לאדם
 שברי ליה למלקט מן העשבים בתנאי יהושע: **משארי.** עשויים
 בשרירות: **בויה כנאיה.** כשיעור גובה צירף להניח מן היות
 למלמטה סמוך לגבו: **מן הפקק ומעלה.** מותר לקטום. פקק קשר:
מחויבו של אילן. מפריו כלומר מענפין הרכין ודקלן: **ולא מחודו.**
 גדולים וגסין כאילן גמור. ל"א מחובו של אילן ממחובותיו
 שיש ענפין הרכה דהיינו בחלנע גבהו ולא מחודו מלמעלה
 האמצעי שהוא עליון ועיקר האילן מתשובות הגאונים:
מן השדה. צד שגדל ויחוסף צננה זו שעדיין אין עושה פרי:
 ולא

[illegible]

ס מיני עשבים ולא נקט תלתן שעלו עמו עשבים רבותא נקט
ה כיון דהשחא מיהא לא יוחא ליה צורעים ממחנה ההלמן שעלה
ז לזיריס דמעלו ליה וא"ת כיון דליכא איסור כלאים אמאי אסור
ש"ס ב כלאים ו"ל דהכא דליכלא שיעורא דנתן במסכת כלאים
(ג) כל סאה שיש בו רובע ממין אחר ימנע:

ומחזקין בימא של טבריא.
פי' שהיו כל השבטים
צדין מימא של טבריא
בזמן, כדכתיב כל